БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Буряат-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 197 (8417) | 1957 оной августын 21, среда | Сэн 20 мүнгэн

САГ ОШОЖОЛ БАЙНА, үбһэ хуряалга, силос даралгада бүхы хүсэеэ элсүүлэе!

Мүнөө болотор сабшалангайнгаа хахадышье сабшаагүй, сабшаһан үбһэнэйнгөө ехэнхи хубиинь сомоогүй Зэдын, Сэлэнгын, Иволгын, Хориин, Баргажанай, Кяхтын, Мухаршэбэрэй аймагуудай колхозууд болон совхозууд илангаяа шамдаха, таряа хуряалга, үбһэ хуряалгаяа зэргэ түргэн ябуулха уялгатай.

Ойлгууламжын хүдэлмэри— ургаса хуряалгые амжалтатайгаар үнгэргэхэ арга нүхэсэл мүн

Мүнөө республика дотор үбһэ тэжээл бэлэдхэлгэ түлэг дундаа ябана. Агууехэ Октябриин революциин 40 жэлэй ойе угтуулан үргэнөөр дэлгэрһэн бүгэдэарадай социалистическэ мүрысөөндэ шармайн оролсоһон республикын түрүү колхозууд, совхозууд болон МТС-үүд үбһэ хуряалга дээрэ амжалтатайгаар ажаллажа байна: сабшалангайнгаа ехэнхи хубиие богонихон болзор соо сабшажа абаад, саг соонь сомоожо һүрилөөд, шанар һайнтай үбһэ бэлдэһэн, силос горьтойгоор дараһан таряан ажалай бригаданууд болон мал ажалай фермэнүүдые, мүн зарим колхозууд болон совхозуудые тоолохо болоо һаа олон.

Социалистическэ мүрысөөнэй ёһотой һайнаар эмхидхэгдэһэн, олониитэ ажалшадай дунда ойлгууламжын хүдэлмэриин шадамараар ябуулагдадаг газарта үбһэ тэжээл бэлэдхэлгэ урагшатайгаар ябуулагдана, амжалтанууд туйлагдана. Жэшээлхэдэ, Мухаршэбэрэй аймагай «Коммунизм» колхоздо социалистическэ мүрысөөнэй үрэ ехэтэйгээр эмхидхэгдэһэнэй ашаар, хүнүүд хүдэлмэридэ ехэ эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, нормонуудаа үлүүгөөр дүүргэнэ. Эндэ ойлгууламжын хүдэлмэриин эршэмтэйгээр ябуулагдадагые тэмдэглэхэ шухала. Энэ колхозой эхин парторганизациин секретарь нүхэр Ревенский агитколлективэйнгээ хүдэлмэридэ ехэ анхарал хандуулдаг. Мүнөө үбһэ тэжээл бэлэдхэлгэ дээрэ 10 гаран агитатор ажаллана. Тэдэнэр колхозчигуудай дунда хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэхэһөө гадна, ханын газетэнүүд болон дайшалхы хуудаһануудые гаргалсана. Тэндэ хожомдожо ябаһан хойрог залхуу хүнүүд хурсаар шүүмжэлэгдэнэ, түрүүшүүлэй ажалай дүршэл тодоор элирүүлэгдэнэ. Колхозой түрүүлэгшын орлогшо Бенедиктов, клубые даагша Оленников, зоотехник Рещикова, агроном Шамколович гэгшэд агитационно хүдэлмэридэ илангаяа эдэбхитэйгээр хабаадалсана.

Зүгөөр, Иволгын, Хориин, Кяхтын болон бусад зарим аймагуудта тэжээл бэлэдхэлгэ тон хангалтагүйгөөр ябуулагдана. Хориин аймагта сабшалангайнь ехэнхи хуби сабшагдаагүй байһаар. Мүн олохон колхозуудта сабшагдаһан үбһэниинь сомоогдоогүй хэбтэһээр. Хориин МТС-эй харьяата олонхи колхозуудынь силос даралга үшөө эхилээгүй байна. Тэжээл бэлэдхэлгээр тус аймагуудай гээгдэжэ ябаһанай гол шалтаган юуб гэхэдэ, олониитэ ажалшадай дунда ойлгууламжын хүдэлмэри һулаар ябуулагдана, социалистическэ мүрысөөн ёһотойгоор эмхидхэгдэнэгүй, мүрысөөнэй дүнгүүд согсологдоногүй, хүнүүдые шэн габьяата ажалда зоригжуулха талаар биратай юумэ хэгдэнэгүй. Энэ бадаа ехэ алдуу гээшэ. Энэ дутууе дары усадхажа, олониитын дунда политическэ хүдэлмэри эрид һайжаруулха шухала.

Мүнөө жэлдэ хура борооной хожомдожо ороһон дээрэһээ зарим аймагуудта ногооншье оройтон алдажа ургаһан байна. Тиигээд үбһэ хуряалгын дүүрээдүй байтар зарим аймагуудта таряа хуряалга захалшаба. Энэ хоёр тон харюусалгата хүдэлмэриин дабхасаад байхада урда урдынхиһаа эршэтэй оролдосотойгоор ажаллаха, хүдэлмэриингөө хүсэ хаа хаанагүй зүбөөр хубаарилан табиха шухала.

Сентябриин 10—15-һаа хожомдонгүй түсэбөөр хараалагдаһан хэмжээнэй силос даража дүүргэхэ шухала гэжэ партиин обком, республикын Министрнүүдэй Совет тогтоод, силос дараха түсэбөө дүүргэһэн колхозууд, совхозууд болон аймагуудые харуулхын тулада республикын газетэнүүдэй хуудаһанда Хүндэлэлэй самбар бии болгохо гэжэ шиидхээ. Гадна, силос даража байһан бригаданууд болон звенонуудай хоёр сүүдхэ соо 100 тонно силос дараа һаань 150 түхэриг, 150 тонно силос дараа һаань—250 түхэриг шан тэдээндэ үгэхыень колхозуудай правленинүүдтэ һайшаан дурадхагдаба. Тэрэшэлэн, силостэ орохо ургаса хуряалгын комбайнда хүдэлмэрилдэг комбайнернууд болон трактористнууд августын 15-һаа сентябриин 15 хүрэтэр 1200 тонноһоо доошо бэшэ силос дараа һаа, тиихэдэ силос хэршэдэг машина хүдэлгэдэг машинистнууд болон трактористнууд 1500 тонноһоо бага бэшэ силос даралгые хангаа һаа, БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй ба КПСС-эй обкомой Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаха, мүн Бүхэсоюзна хүдөө ажахын выставкэдэ хабаадалсаха кандидадууд болгогдохо юм гэжэ КПСС-эй обком, республикын Министрнүүдэй Совет тогтообо.

Силос даралга дээрэ хүдэлмэрилжэ байһан хүн бүхэн эдэ шангуудта хүртэхын түлөө үнэн зүрхэнһөө тэмсэхэ зэргэтэй.

Партиин обкомой VI пленум «мал ажалай продуктнуудай үйлэдбэрилгэ болон гүрэндэ тушаалгые ехэдхэхэ тушаа республикын колхозууд, совхозуудай абаһан социалистическэ уялгануудай дүүргэлтын ябаса, мүн хүдөө ажахын үйлэдбэриие саашадань дэбжүүлхэ зорилгонууд тухай» асуудал хэлсээд, дэлгэрэнгы тогтоол баталан абаһан байна. Тэрэ тогтоол соо мүн ургаса хуряалгын хүдэлмэринүүдэй дутуунууд элирүүлэгдэнхэй, тус дутагдалнуудые усадхажа, амжалта туйлаха хэмжээнүүд хараалагданхай.

Мяха, һү, тоһоной хүн бүхэндэ хүртэсын талаар ойрын жэлнүүдтэ Америкые хүсэхэ гэһэн бүгэдэарадай зорилгые шиидхэлгэдэ өөһэдынгөө хубитые оруулхын тулада 1957—1960 онуудта дүүргэхээр хараалагдаһан социалистическэ уялгануудаа колхозууд болон совхозуудай бэелүүлхыень партиин райкомууд, аймгүйсэдкомууд, эхин парторганизацинууд туһалха зэргэтэй гэжэ партиин обкомой пленумэй тогтоол соо хэлэгдэнэ.

Агуухэ Октябриин социалистическэ революциин 40 жэлэй ойдо бэлэдхэлгэтэй дашарамдуулан, КПСС-эй айкомууд, партийна эхин организацинууд хадаа колхознигуудай, мүн МТС-үүд болон совхозуудай хүдэлмэрилэгшэдэй политическэ ба ажалайнь эдэбхи үүсхэлые ургаса хуряалга, тэжээл бэлэдхэлгэ эмхитэйгээр үнгэргэлгэдэ, абаһан уялгануудаа болзорһоонь урид бэелүүлгэдэ зорюулха, олониитын дунда политическэ хүдэлмэри үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, Агуухэ Октябриин социалистическэ революциин бүхэдэлхэйн удхашанарые, мүн Совет засагай тогтоһон сагһаа хойшо үнгэрһэн 40 жэл соо бурят-монгол арадай амжаһан түүхэтэ туйлалтануудые олон түмэн зондо гүнзэгыгөөр ойлгуулха шухала гэжэ партиин обкомой пленумэй тогтоол соо заагдана.

Партиин обкомой пленумэй тогтоолые бэелүүлэн, олониитэ зоной дунда политическэ хүдэлмэри үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, үбһэ тэжээл бэлэдхэлгын, ургаса хуряалгын хүдэлмэриие тон богони болзор соо үндэр шанартайгаар үнгэргэхэ гээшэ партийна, советскэ болон комсомольско организацинуудай, хүдөө ажахын органуудай хүндэтэ зорилго мүн.

ССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

Польшын эрхэтэн Р. В. Дзярковскиие Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай нэгэдэхи шатын орденоор шагнаха тухай

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнай үедэ Польшын газар дээрэ гитлеровскэ булимтарагшадтай тулалдажа байтараа хүреэлүүлэгдэшэһэн хэдэн советскэ танкистнуудта шэн зоригтойгоор туһаламжа үзүүлһэнэйнь түлөө Дзярковский Роман Викентьевичые Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай нэгэдэхи шатын орденоор шагнаха.

ССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. ВОРОШИЛОВ.

ССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль,
1957 оной августын 9.

Тэжээл бэлэдхэлгые һуладхажа болохогүй

Зэдын аймагай Чапаевай нэрэмжэтэ колхоз үбһэндөө саг соонь ороһон байгаа. Тиибэшье, августын хахадлатар оройдоо 350 гаран гектарай үбһэ сабшаһан, тэрэнэйнгээ 200-гаад гектарыень хуряаһан байха юм. Мүн силос даралга, набшаһата тэжээл бэлэдхэлгэ хангалтагүй байһаар.

Энэ колхозой хоёр бригадада хүншье, техникэшье яһала бии: гар хажууршад 70 гаран хүн, табан морин косилка, тракторна, самоходно косилканууд хүдэлдэг.

Түрүүшын үдэрнүүдтэ эдэ бригадынхид нормоёо дүүргэдэг байһан аад, мүнөө олонхинь дүүргэхэеэ болишоо. Үбһэндэ ороһон үеэр эрхим һайн гүүлжэ ябаһан нүхэр Г. М. Пашинскиин нэгэдэхи комплексно бригада һүүлэй долоон хоногто миил 180 гектар сабшаһан байха юм. Каримовай, Бальчуговой тракторна бригадын механизаторнууд бүришье муугаар ажаллаа, хахад һарын туршада арайхан гэжэ 90 гектар сабшаба. Энэнь гар хажууршадайхиһаа бага байна.

Юун дээрэһээ үбһэ хуряалга һуладааб гэхэдэ, Чапаевай нэрэмжэтэ колхозой правлени эмхидхэлэй хүдэлмэри муугаар ябуулна. Комплексно бригадын бригадирнуудта шанга эрилтэ хэгдэнэгүй.

Колхозой правлени, партийна эхин организаци дутуу дундануудаа дары усадхажа, эмхитэй ажал хангаха ёһотой.

А. Ткач.

Юу хүлеэнэб?

Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой 3-дахи комплексно бригадын сабшалан бүришье һайн. Теэд энэ бригадынхид бэлэдхэл муутай байһан дээрэһээ 6 хоногоор хожомдожо, июлиин 24-дэ үбһэ сабшажа захалһан байна. Оройтоо хадаа энэ бригадынхид яаралтайгаар ажаллажа, гээгдэлһээ гараха бээзэ гэжэ һанагдаһан байгаа. Теэд тиигээгүй. Харин ехээр унжагайржа, бүри ехээр гээгдэһэн байна. Бригадир нүхэр Дагбаев, тэрэнэй туһалагша нүхэр Цыренжапов гэгшэд үбһэ сабшалга, хуряалгаяа шамдуулхые оролдоногүй.

Бригадын үбһэшэдэй ажалай эмхидхэл муу. Олон колхознигууд ажалда ойройдоошье ябанагүй. Хэрбээ хүүгэдэй ясли эмхидхээ һаа, нарай үхибүүдтэй эхэнүүд үбһэ сабшалга, хуряалгада ябалсаха һэн. Теэд ясли байхагүй.

Мүнөө таряа хуряалга эхилбэ. Теэд бригадада үбһэ хуряалгын хүдэлмэри үшөө ехэ. Энэ бригадынхидта Мухаршэбэрэй аймагай Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой правлени болон партийна организаци юундэ шанга эрилтэ хэнэгүй гээшэб, сагай орой болоод байһые мэдэжэ байгаад юу хүлеэнэб?

Ч. Дабажалсанов.

Ажалаа һайнаар эмхидхэнэ

Урда урда жэлнүүдтэ Кударын аймагай Кировэй нэрэмжэтэ колхозойхид олон зонтой томо томо бригаданууд болоод, үбһэ хуряалгадаа гарадаг һэн. Иигэжэ нэгэ дороо олоороо суг ажаллахада элдэб бэрхэшээлнүүд ушардаг, ажал нүһэр хүндэ болодог, олоной дунда далдалагдаад хүнгэшэгөөр, шанар муутайшагаар хүдэлмэрилхэ хүнүүд үзэгдэдэг байгаа.

Иигэжэ ажаллахада элдэб дутагдалнуудай гарадаг дээрэһээ энэ колхозойхид мүнөө жэл үсөөншэг хүнүүдтэй 16 звено эмхидхэжэ, үбһэ хуряалгада гаргаа. Звенодо 12—18 хүн байдаг тула, тэдэнэр үбһэеэ сабшажашье, тармажа, сомоожошье яданагүй. Энэ арга хэрэглэһэнэй ашаар ажалай бүтээсэ һураггүй дээшэлһэн байна. Хэрбээ урдань үбһэ хуряалгада ябажа байһан хүн бүхэн үдэртөө 2 центнер үбһэ бэлдэдэг байһан һаа, мүнөө тооложо үзэхэдэ, дунда зэргээр 6 центнер бэлдэдэг болоһон байна. Урдань колхозой гол сабшалангууд дээрэ үбһэнэй сабшагдажа, хуряагдажа байхадань заха үзүүрэй сабшалангууд хагдаржа, үгышье һаа сабшалга тармалга хоёрой хоорондо ехэ забһар гаража байдаг һэн. Харин мүнөө үсөө үсөөнэөрөө олон ондоо газарнуудта сабшалан даажа абаад хуряажа байхадаа һайн ногоотой газарнуудые түүбэрилэн сабшаха, үбһэеэ хатаһан хатаһаарнь, бага багаар хуряажа байха аргатай болоогдоо. Хэрбээ нёдондо колхоз 4—5 газарта тармалга, сомолго хэжэ байхадаа үдэртөө 400—450 центнер үбһэ һүрилдэг байгаа һаа, мүнөө 30 гаран газарта сомолго хэжэ байдаг болобо. Тиигэжэ үдэр соо 1700 центнер хүрэтэр үбһэн һүрилэгдэнэ.

Гадна, хүдэлмэриин шанар эрид һайжараа. Үнгэрэгшэ жэлдэ адлирхуу ургасатай байһан газарнуудһаа мүнөө жэл һураггүй ехэ үбһэн хуряагдаба. Үсөөн хүнүүд сабшалан даажа абаад ажаллахадаа харюусалгаяа мэдэржэ, үбһэ юрэдөөшье орхингүйгөөр, шугы бургааһан соогуур малтажа, түнхижэ байгаад сабшана. Теэд мүнөө жэл үбһэшэд урданайхида орходоо ажалай нэмэлтэ түлбэри хуряаһан, һүрилһэн үбһөөрөө абаха байна бшуу. Харин урдань үбһэшэдэй ажал ехэнхидээ гектараар сэгнэгдэдэг байгаа. Мүнөө жэлдэ түсэбһөө гадуур хуряагдаһан үбһэнэй 15 процентнь звеногой гэшүүдтэ ажалай нэмэлтэ түлбэри болгон үгтэхэ юм.

Нүхэр Агафоновой даажа байдаг звеногойхид эмхитэйгээр, эбтэйгээр ажаллажа, бусадта жэшээ харуулна. Морин косилкын машинист Е. Таракановский үдэрэйнгөө даалгабариие ходо үлүүлэн дүүргэжэ байдаг.

Иигэжэ ажалаа сомор болгожо, звено звеногоор ажаллаһанай ашаар Кировэй нэрэмжэтэ колхозойхид үбһэ хуряалгаяа барагсаан дүүргэжэ, мүнөө таряандаа оробо.

С. Таханов.

Хайран сагаа гээнэ

Улам үдэжэ байгаа малдаа үбһэ тэжээл элбэг ехээр бэлдэжэ абаха гэжэ шиидэһэн Баргажанай аймагай зарим түрүү колхозууд, жэшээлхэдэ, «Большевик», «Авангард», Ворошиловай, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозууд элдэб тэжээл ехээр бэлдэжэ абахын түлөө шангаар тэмсэжэ байнхай.

Зарим нютагуудта үбһэ хуряалгын эршэмтэйгээр ябажа байбашье һаань, аймаг дотор бүхыдөө тэжээл бэлэдхэлэй хүдэлмэри тон ехээр удааржа байна. Мүнөө аймаг дотор сабшалангай гурбанай нэгэ хуби сабшагдажа, тэжээл бэлэдхэхэ түсэб гушаад процент, силос дараха түсэб 4—5 процент дүүргэгдээ. Илангаяа Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо үбһэ хуряалга, силос даралга ехээр унжагайрба. Энэ колхоз үбһэ бэлэдхэхэ түсэбэйнгөө гурбанайшье нэгэ хуби дүүргээгүй; нэгэшье тонно силос дараадүй байһаар. Энэ колхозой хүтэлбэрилэгшэд бороон ороно, үер боложо зарим сабшалангуудынай уһанда абтаа гэһэн шалтаг дурдаад лэ тэжээл бэлэдхэлэй хүдэлмэриие түргэдхэнэгүй.

Үбһэ хуряалгын элдэб машина, зэмсэгүүдээр элбэг Хүнтэйн МТС тэжээл бэлэдхэлэйнь хүдэлмэридэ колхозуудтаа мүртэй туһаламжа үзүүлнэгүй. МТС-эй бууса дээрэ тракторна косилкануудай, валнуудые суглуулха, бухал хэхэ, үбһэ һүрилхэ элдэб машинануудай миин хэбтэжэ байхада үбһэшэд хамаг хүдэлмэреэ гараар, морёор хэнэ.

Зарим сабшалангуудай, илангаяа хүдөө сабшалангуудай үбһэн хагдаржа захалаа. Ажалаа мүртэйгөөр эмхидхэдэггүй, үбһэ хуряалгада бүхы хүсэеэ элсүүлдэггүй байһан дээрэһээ аймагай олонхи колхозууд тэжээл бэлэдхэхэдэ эгээл таарамжатай хайран сагаа алдажа байна.

Г. Носков.

Студентнэрэй туһаламжа

Бурят-Монголой гүрэнэй педагогическа институдай олон студентнэр комсомолой путёвкоор Мухаршэбэрэй аймагай «Искра» колхоздо ургаса хуряалсахаяа ошоод ажаллажа байна.

Колхозой хүтэлбэрилэгшэд студентнэрые халуунаар угтажа, һайнаар ажаллаха арга боломжо тэдэндэ олгонхой. Студентнэр мүнөө үбһэ хуряалгада, силос даралгада эдэбхитэйгээр хабаадана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: студентнэр силос дарахын тула хээрын үбһэ ногоо суглуулжа байна.

И. Посталицын фото.

Эмхи гуримгүй байһаар

Һаяхан үглөөнэй 8 час багаар Никольск тосхонһоо һүүлшын автомашина хүнүүдые тээгээд урагшална.

— Үбһэ сабшахаяа ошогшод,— гэжэ нэгэ үбгэжөөл колхозник тэдээн руу заан хэлэнэ.

Хэдыхэн сагай үнгэрһэнэй һүүлдэ колхозой парторганизациин секретарь нүхэр Брылевтой сабшалан дээрэ гараһан байгаабди. Добо дээрэ гарамсаарнай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой сабшалан нэмжырэн ногооржо харагдаба. Үбһэ ногоонойшье ургаһан гээшэ аргагүй.

— Энэ үргэлжэ сабшалан дээрэ урда жэлнүүдтэ юушье ургадаггүй, хохи хубхай тала байдаг юм һэн. Мүнөө жэлдэ уһалагдажа, ногоониинь һайнаар ургаа юм,—гэжэ парторганизациин секретарь 1-дэхи бригадын сабшалан дээрэ хүрэжэ ябахадаа хэлэбэ.

Теэд үбһэ ногоонойнгоо иимэ һайн ургасые ямараар хуряажа байна хаб? Сабшалангаа адууһа малдаа гэшхүүлһэниинь даб лэ гээд хүнэй нюдэндэ тороно. Ганса һүниндөө мал адуулагдана бэшэ, харин сагаан үдэр дунда эбэртэ малай, моридой сабшалангаа умбажа байханиь гайхалтай.

Энэ бригада дээрэ ажалай эмхи гурим муу. Үглөөнэй 7 часта ерэһэн хажууршад 3 часһаа үлүү саг соо юушье хэнгүй, сабшаха газараа бэдэржэ, сагаа барана.

— Эндэ косилка сабшаха, тэндэ баһа... Хаана сабшаха юм? —гэлдэн гэмэрһээр гурбан эхэнэр хажууршаа үргэлөөд ябатараа, парторганизациин секретарие харамсаараа ерэжэ гомдоно.

— Заажа үгэхэ хүн үгы гү? гэжэ асуугаад, секретарь дэмышье һаа: —Энээхэн һубагай захаар заа зуу юумэ шударжа байгыт даа. Бригадиртнай хаана юм, тоо бүридхэгшэтнай баһа үгы юм гү? —гэжэ тэдээндэ хандана.

— Үгыл даа.

Зүгөөр бригадир тоо бүридхэгшэ хоёрой нэгэниинь гар хажууршадта хаана сабшахыень заажа үгэхэ байһан аад, хэниишье тэндэ үгы байшоо. Гар хажууршадай саада тээ хоёр косилка шагтагалһан «Беларусь» трактор таршаганана.

— Нормоёо дүүргэдэг гүт?—гээд агрегадай тракторист нүхэр Калашниковһаа һурахадамнай, дүрбэн үдэр соо оройдоол 30 гектар сабшаһан байшаба. Юундэб гэхэдэ, малда зада гэшхэгдэшэһэн, шэбхэ шабааһан болошоһон сабшаландань хажуурынь зууралдажа, үбһэ шэрэжэ, урагшаа ябанагүй.

Саашалбабди. Дүрбэдэхи бригадын сабшалан. Үбһэ ногоонойнь ургаса һайн болобошье, баһал сабшалангынь адууһа малда ехээр гэшхэгдэнхэй. Хаа хаанагүй адуу моридой сабшалан соогуур зүндөө умбажа байхань харагдана. Шугы бургааһанай саагуур хэдэн эхэнэрнүүд-гар хажууршад һууһаар үнинэй. Дүтэлэн ерээд парторг тэдэнэрһээ иигэжэ асууна:

—Үдэрэйнгөө даалгабариие дүүргэнэ гүт?

— Заримдаа дүүргэнэ, заримдаа үгы.

Энэ бригадын бригадир нүхэр Губаев тоо бүридхэгшэтэеэ хамта үбһэшэдэй дунда байлсажа, ажалыень хүтэлбэрилхэ аад, бригададаа ерэнэгүй.

Колхозой 2-дохи, 3-дахи бригадануудта ажалайнь бүтээсэ бага. Жэшээлхэдэ, 2-дохи комплексно бригадын (бригадирынь нүхэр Сибигатуллин) сабшалан дээрэ һая нэгэ үдэр 24 гар хажууршад хүдэлһэн байгаа. Тэрэ үдэр 7,15 гектар сабшагдаа. Энэнь дунда зэргээр гар хажууршад бүхэндэ 30 соото хүргэнэ. Тиихэдэ эндэ нэгэ гар хажууршан үдэртөө 0,35 гектар сабшаха даалгабаритай.

Колхозой алишье бригада дээрэ ябахада хамтын эдеэ хоол һайнаар эмхидхэгдэнэгүй. Колхозой складта мяха, тоһоной зүйлнүүдэй байбашье, бригадирнууд өөһэдынгөө амарые хараад лэ, үбһэшэдтөө халуун хоол бэлдүүлнэгүй.

Эдэ дутуунууд ганса үдэр соо үзэгдэнэ бэшэ, харин үбһэ хуряалгын эхинһээ хойшо иимэл байгаа юм. Колхозой хүтэлбэрилэгшэд сабшалан дээгүүрээ хододоо ябабашье, бригада бүхэнэй ямараар ажалаа эмхидхэдэг байһан тушаа һонирходоггүй, ажалшадай эрилтые хангадаггүй байна. Правлениин зүблөөн дээрэ бригадирнуудта шанга эрилтэ табигданагүй. Тиимэһээ, зарим бригадирнуудынь архи уугаад, зайгуултажа ажалдаашье гарангүйгөөр үдэрөө үнгэргэнэ. Колхозой правленидэ һуугшад ажалда хабаадуулагданагүй. Гадна, үдэр бүхэн правлени, магазинай хажуугаар хүн зон олон, шираг шамбай хүбүүдшье архяа уугаад лэ ябадаг.

Бригадануудай гэшүүдэй дунда политическэ хүдэлмэри муугаар ябуулагдана гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Үбһэшэдэй дунда яһала һайнаар хүдэлэгшэд олон. Жэшээнь, косилкын машинистнууд нүхэд С. Давыдов, А. Стулев, гар хажууршад Е. Губаева, Н. Иванова, Н. Исламов болон бусад үдэрэйнгөө нормые хододоо үлүүлэн дүүргэнэ. Эдэнэй дүй дүршэлые зоной дунда дэлгэрүүлхэ тушаа хүдэлмэри ябуулагданагүй. Үбһэ хуряалгын эхинһээ хойшо элидхэл, хөөрэлдөөн болоогүй, ажалай дүн гаргагдаагүй.

Августын хахадаар энэ колхозой 2700 гектар сабшалангай хахадһаа заа үлүүнь сабшагдажа, 300-гаад гектар сабшалан хуряагдаагүй хэбтэнэ. Гадна, силос даралга, набшаһата тэжээл бэлэдхэлгэ тон муугаар ябана. 3700 тонно силос, 300 центнер набшаһата тэжээл бэлдэгдэхын орондо оройдоол 600 тонно силос, 20-ёод центнер набшаһата тэжээл бэлдэгдэе. Силос дараха арга боломжо эндэ ехэ. Бүрхэг бороотой үдэрнүүдтэ хэды олон зон ажалда гарангүй байна гээшэб!

Тэжээл бэлэдхэлэй хүдэлмэри түргэдхэхэ тушаа Мухаршэбэрэй аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой правлени яаралтай хэмжээ абаха ёһотой.

Т. Гармаев,
манай тусхай корр.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

Партийна группануудта түшэглэн хүдэлнэбди

Мяха, һү, тоһоной хүн бүхэндэ хүртэсын талаар США-е ойрын жэлнүүдтэ хүсэхэ зорилго коммунистическэ партимнай табиба. Партиин табиһан зорилгые манай колхозой малшад халуунаар дэмжэжэ, социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлээ.

Манай колхозой һаалишад болон мал адуулагшад арга боломжонуудаа дахин хаража үзөөд, дээшэлүүлэгдэһэн уялгануудые абаа. Малшадай абаһан уялганууды бэелүүлхын тулада колхозой партийна организаци оролдолго ехээр гаргана.

Энэ жэлэй 7 һарын туршада колхозой һаалишад үнеэн бүриһөө 967 литр, июль һарада 200 литр һү һаагаа. Энэмнай нёдондонойхидо орходоо 410 литрээр ехэ болоно. Энэ жэлдэ манай колхоз үнеэн бүриһөө 1500 литр һү һааха уялга абанхай.

Һү һаалгые дээшэлүүлхын тулада колхозой партийна организаци дүй дүршэл сэхтэй колхозникуудые, коммунистнүүдые болон комсомолшуудые фермэнүүдтэ хүдэлхэлэн эльгээгээ.

34 коммунистымнай 16-ниинь мал ажал дээрэ мүнөө хүдэлнэ. Тэдэнэй олонхинь ажалай түрүүшүүл юм. Залуу коммунистка Татьяна Гайфуллина 7 һарын туршада 1113 литр, июль һарада 210 литр һү һаагаа. Жэлэй эсэс хүрэтэр нүхэр Гайфуллина үнеэн бүриһөө 2000 литр һү һааха уялга абанхай. Тиигэжэ тэрэ өөрынгөө үнэн сэхэ ажалаар колхоз соогоо хүндэтэй болонхой. Мүн һаалишад коммунистнууд А. Мостовская, Р. Сабитова, С. Гыгмытова, Д. Мункуева гэгшэд 7 һарада үнеэн бүриһөө 1000—1100 литр һү һаагаа.

Коммунист Н. Тогтохоев партийна организацин найдабарине һайнаар харюулна. Удаан сагта хоёрдохи фермэ гээгдэнги байһан юм. Нёдондо жэлдэ эндэ үнеэн бүриһөө оройдоол 700 литр һүн һаагдаһан юм. Колхозой правлени, партийна бюро фермые даагшаар коммунист нүхэр Тогтохоевые эльгээхэ гэжэ шиидэһэн байна. Үнгэрһэн 7 һарын туршада тэрэнэй хүтэлбэрилдэг фермэ үнеэн бүриһөө 906 литр, июль һарада 207 литр һү һаажа, колхоз соогоо түрүү һуурида гараа.

Эдлүүриин газарай зуун гектар бүридэ мал ажалай продуктнууд үшөөл багаар абтана гэжэ манай коммунистнууд мэдэнэ. Илангаяа мяхан багаар абтана. Үнгэрһэн жэлдэ эдлүүриин газарай 100 гектар бүридэ оройдоол 5 центнер мяхан абтаа, энэ жэлдэ 15 центнер мяха абахаар хараалагдана. Мүнөө нэгэдэхи комплексно бригадада 150 гахай шахажа байна. Малаа бэлшээн таргалуулха түүртэнүүдэй мал адуулагшад һайн амжалта туйлана. Хоёрдохи комплексно бригадын бэлшээн таргалуулха малай гүүртын мал адуулагша Жэгжэд Цыренжаповай харууһалжа байһан хашарагууд июль һарада туд бүридөө сүүдэхэдэ 510 грамм нэмээ. Мүн мал адуулагша Я. Малыгин, Г. Разгильдеев болон бусад ажалдаа харюусалгатайгаар хандана. Коммунист нүхэр В. Игнатьевай даадаг гахайн фермын хүдэлмэрилэгшэд горьтой амжалта туйлаа. Гахайшад Ольга Кузьмина, Анфиса Кожина, Екатерина Семёнова болон бусад эхэ гахай бүриһөө 12—14 поршоонхо абаад, гарзагүйгөөр түлжүүлжэ байна.

Мал адуулагшадай оролдолгын ашаар колхоз гүрэндэ мяха тушаахаа хахад жэлэйнгээ түсэбые 50 центнерээр үлүүлэн дүүргэө. Гурбадахи кварталай мяха тушааха түсэб болзорһоо урид дүүргэгдэжэ юм. Тиихэдэ 150 гахай туд бүридөө 70 килограмм шэгнүүртэйгээр тушаагдаха.

Комплексно бригаданууд эмхидхэгдэһэн партгруппанууд ехээн хүдэлмэри хэнэ. Гурбан бригадада партийна группанууд бии юм. Мүнөө партийна группанууд малдаа бардам хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлдэхэ хэрэгтэ гол анхаралаа хандуулнэ. Нэгэдэхи комплексно бригадын партийна группа (группарторгонь нүхэр Г. В. Овсянкин) һайнаар хүдэлнэ. Үбһэшэдэй дунда социалистическэ мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Үдэр бүриин дүнгүүд гаргагдажа үбһэшэдтэ соносхогдоно. Хэдэхэн үдэрнүүдтэ нэгэдэхи бригадаар 600 центнер үбһэ бэлдээ. Хоёрдохи комплексно бригадын партийна группын секретарь нүхэр Ц. Б. Цыренов саг үргэлжэ фермэнүүдээр ябана, һү һаалгые хирэ хиро болоод лэ шалгана, үбһэнэй бригаданууда ошожо, хүдэлмэришэдэй дунда нийтэ-политическэ хүдэлмэри ябуулна. Парти, правительствын табиһан зорилгые малшадта тайлбарилжа үгэнэ. Партийна группанууд коммунистнуудай зүбшэн хэлсэлгэдэ шухала асуудалнуудые табиһа.

Гэхэтэй хамта, манай парткомна организацин хүдэлмэридэ дутуу дунданууд бии. Колхознигуудай дунда нийтэ-политическэ хүдэлмэри һулаар ябуулнабди. Социалистическэ мүрысөөе һайнаар хүтэлбэрилнэбди гэжэ хэлэхээр бэшэ. Партиин Кяхтын айкомой Пограничнэ МТС-эй зонодохи инструкторска группа парторганизацин хүдэлмэридэ бодото туһаламжа хүргэнэгүй. Колхоздо ерэһэн партийна хүдэлмэрилэгшэд ажахын асуудалнуудаар һонирхоод лэ, партийна организацин хүдэлмэри тухай һаналаа табингүй, коммунистнуудтай хөөрэлдэнгүй бусадаг заншалтай. Инструкторска группа партийна организацинуудаа хүдэлмэридэ туһаламжа хүргэдэг болохо ёһотой.

И. Осеев, Кяхтын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой партийна организацин секретарь.

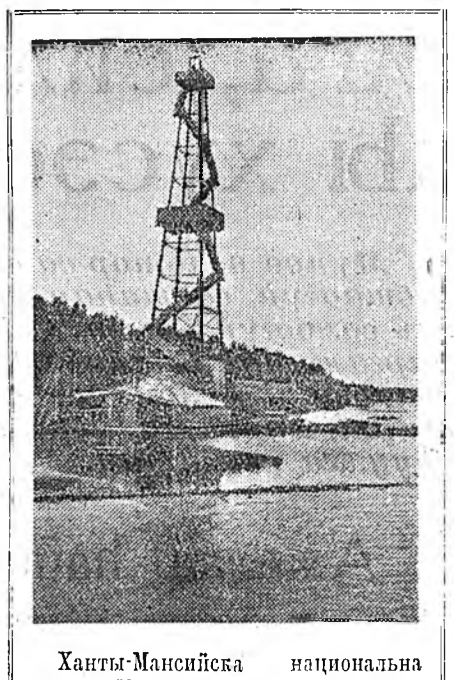

Ханты-Мансийска национальна округ. Хойто зүгтэхи байгаалиин газай тон ехэ хабтаиа Хуһата тосхоной дэргэдэ шэнэхэлэгдэжэ байна. Тэндэ хадан олон скважинууд промышленна газ үгэжэ эхилээ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Вогулки голой Сосьву голдо ородог газарта шэнэ скважина малтагдажа байна.

ТАСС-эй фотохроника.

Олон үхибүүдтэй эхэнүүд шагнагдаба

БМАССР-эй Верховно Советэй Президиум болбол СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй 1944 оной августын 18-най Указай үндэһөөр олон хүүгэдтэй эхэнүүдые «Эхын алдар» гэжэ орденуудаар ба «Эхын медаль» гэжэ медальнуудаар СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй нэрэһээ шагнаба.

Прибайкальска аймагай Троицк тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр А. С. Моторенкина, тус аймагай Зырян тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр М. И. Угрюмова, Торин аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой гэшүүн Е. И. Федотова гэгшэд 9 үхибүү түрэһэн ба хүмүүжүүлһэнэйнгээ түлөө «Эхын алдар» гэжэ 1-дэхи шатын орденуудаар шагнагдаба.

Найман үхибүү түрэһэн ба хүмүүжүүлһэн 11 эхэ «Эхын алдар» гэжэ 2-дохи шатын орденуудаар шагнагдаба. Тэдэнэй дунда Мухаршэбэрэй аймагай Хүсөөтэ тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр Ц. Ц. Цыбикова, Сэлэнгын аймагай Селендума тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр Д. М Гончарова, Бичурын сахарна заводой хүдэлмэришэн А. Д. Жигарева, Баргажанай аймагай XVIII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой гэшүүн Е. Н. Малыгина, Улан-Үдэ городой Железнодорожно районой гэрэй эзэн эхэнэр А. П. Шаманаева, Прибайкальска аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой гэшүүн Е. Ф. Молчевская болон бусад бии.

Кяхтын аймагай Мурочи тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр Ц. Д. Ванчикова, Торин аймагай Хрущевой нэрэмжэтэ колхозой гэшүүн Х. К. Намсараева, Яруунын аймагай «Коминтерн» колхозой гэшүүн Н. М. Намсараева, Городок городой гэрэй эзэн эхэнэр М. Т. Козлитина болон бусад хамта 17 эхэ долоон үхибүү түрэһэн ба хүмүүжүүлһэнэйнгээ түлөө «Эхын алдар» гэжэ 3-дахи шатын орденоор шагнагдаа.

«Эхын медаль» гэжэ 1-дэхи шатын медаляар 37 эхэ, «Эхын медаль» гэжэ 2-дохи шатын медаляар 54 эхэ шагнагдаа.

ХЭБЛЭЛЭЙ ШЭНЖЭЛЭЛ

ТЭЖЭЭЛ БЭЛЭДХЭХЭ ХЭРЭГТЭ УЛАМ ЕХЭ АНХАРАЛ ХАНДУУЛХА

Мяха, һү болон тоһоной хүн бүхэндэ хүртэсын талаар Америкын Холбоото Штадуудые ойрын жэлнүүдтэ хүсэхэ гэһэн бүгэдэарадай тэмсэлдэ Түнхэнэй хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд эдэбхитэйгээр оролсобо. Тэжээлэй бата бэхи база байгуулангүйгөөр энэ зорилгые дүүргэхын аргагүй. Колхоз бүхэндэ жэл гү, али жэл хахад хүрэхэ бүдүүн, шэмэтэ болон концентрированнэ тэжээл бэлэдхэбэл лэ нийтын малай тоо толгойе шууд олошоруулха, тэрэнэй ашаг шэмые дээшэлүүлхэ арга боломжо олдохо.

Мүнөө аймагай колхозуудта тэжээл бэлэдхэлгын кампани түлэг дундаа. Тиимэһээ аймагай газетэ үбһэ хуряалгын болон силос дараалгын ямараар ябажа байһые тэс һайнаар, анхаралтайгаар үдэр бүри тулхюулжа байха ёһотой шухала зорилготой.

«Красное Знамя» гэжэ Түнхэнэй газетэ энэ зорилгые ямараар дүүргэнэб?

Тэжээл бэлэдхэлгын ямараар үнгэргэгдэхэ байһые газетэ гол түлэб яһала һайнаар харуулна гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Бүри зунай эхиндэ, июнь һарада «Үбһэ хуряалгада саг соонь, тон наринаар бэлэдхэхэ» гэһэн түрүү бэшэг газетэдэ толилогдоо һэн. Үбһэ хуряалгада саг соонь, түгэс бэлэдхэхэ гэшээ айхабтар ехэ удхашанартай гэжэ колхоз болон МТС-үүдэй хүтэлбэрилэгшэдтэ түрүү бэшэг һануулһан байна. Мүн энээнэй һүүлээршье үбһэ хуряалгын машина болон зэр зэмсэгүүдэй ямараар засагдажа байһан тухай газетэ ходоо мэдээ бэшэдэг байгаа. Тэжээл бэлэдхэхэ хэрэгтэ муугаар хандаһан дээрэһээнь «Путь Коммунизма», Буденныи нэрэмжэтэ, Ленинэй нэрэмжэтэ болон бусад колхозой хүтэлбэрилэгшэдые газетэ эрид шүүмжэлһэн юм.

Мүн тэжээлые силос болгон дарахаа хэрэгтэ газетэ ехээр анхаралаа хандуулдаг байба. «Кукуруза — тэжээлэй базын үндэһэ һуури мүн», «Малдаа элбэг хүрэхэ силос дарая» гэһэн түрүү бэшэгүүдые газетэ тиихэдэ толилоо. Кукурузын ургаса колхозуудта ямараар харууһалагданаб, үбһэ ногоон хүхэеэр силостэ даргаганаб гэһэн асуудалаар газетэ ходоо материалнуудые толилжо байгаа. «Силосно түхеэрэмжэнүүдые бариглын месячник үнгэргэгдэжэ байна» гэһэн гаршаг доро силосэй хуушан нүхэнүүдэй ямараар заһабарилагдажа, мүн шэнэ нүхэнүүдэй хэр малтагдажа байһан тухай газетэдэ олон материалнууд толилогдоо һэн.

Үбһэ хуряалгын эхилхэдэ «Красное Знамя» газетэ аймаг дотор тэжээл бэлэдхэлгын ябаса тухай элдэб материалнуудые тон шадамараар хэрэглэн саг соонь толилжо, нютаг нютагта ажал хүдэлмэриин ябасада ехэ туһа хүргөө.

«Тэжээл бэлэдхэлгэдэ бүхы хүсэеэ элсүүлхэ» гэһэн түрүү бэшэг соогоо аймаг дотор үбһэ хуряалгаар ямар дүн туйлагдааб, ямар алдуу эндүүнүүд гаргагданаб, тэдэниие яажа усадхахаб гэһэн асуудалаар газетэ тодорхой шэнжэлэл үгэбэ. Ажал хүдэлмэриин муугаар эмхидхэгдэһэн дээрэһээ хэдэн колхозуудай үбһэ хуряалгада **«хүдэлдэг хүнүүдэй олонхинь нормоёо дүүргэнэгүй. Бии байһан бүхы морин болон тракторна сенокосилканууд үбһэ сабшалгада табигданагүй. Тиигэдэшье мүнөө үбһэ сабшадаг косилканууд гүйсэд хэрэглэгдэнэгүй»** гэжэ статья соо тэмдэглэгдээ һэн.

«Таряа хуряалгын эхилхэһээ урда үбһэ хуряалгаяа сум дүүргэхын, сабшажа боломоор бүхы газарнуудые — гол нуга, ойн соорхой, намагтай газар, полиин хоорондохи забһар, харгы шадарые — эдэ бүгэдые бултынь сабшажа дүүргэхын тулада» бүхы хүдэлмэришэдөө, зэр зэмсэгээ, бүхы хүсэеэ саг дары элсүүлхэ зорилго колхоз, МТС-үүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй, парторганизацинуудай үмэнэ газетэ тус статья соогоо табиһан байгаа. Эгээл энэ зорилгын бэелүүлэгдэхэдэ, адуу малдаа элбэг хүрэхэ бүдүүн тэжээл бэлэдхэжэ шадахабди гэжэ ойлгохо ёһотой гэжэ газетэ бэшэһэн һэн.

«Нийтын мал ажалда бата бэхи тэжээлэй база байгуулха», «Тэжээл бэлэдхэхэ үедэ нэгэ үдэрһөө байтагай нэгэ часшье үнэтэй», «Тэжээл бэлэдхэхэ хэрэгтэ бүхы хүсэеэ элсүүлэе», «Таряа хуряалгын эхилтэр үбһэ хуряаха, силос дараха болон бусад тэжээлнүүдые бэлэдхэхэ түсэбөө дүүргэхэ гэшэ колхознигуудай болон механизаторнуудай дайшалхы зорилго» гэһэн гаршагууд доро газетэ номер бүхэндэ үбһэ хуряалгын ямараар ябажа байһан тухай, силосэй ямараар дарагдажа байһан тухай бэшэдэг, энэ хэрэгтэ бии байһан дутуу дундануудые, алдуу эндүүнүүдые элирүүлдэг, хойрог нобшо хүтэлбэрилэгшэдые шүүмжэлдэг байгаа.

Гэхэтэй хамта, «Красное Знамя» газетэ тэжээл бэлэдхэлгын ябаса харуулха хэрэгтэ ехэхэн дутагдалнуудтай байна. Үбһэ хуряалгын эхилһээр хахад һарабаа үлүү ерэхэ үнгэрөө. Гэбэшье, эрхим колхоздай болон түрүү бригаданууды дүй дүршэлые, үбһэ хуряалгада болон силос дараалгада үндэр бүтэсэтэй хэрэглэлэй дэлгэрүүлээгүй, хүснэлтэ ехэтэй ажаллажа байһан колхозниигуд, механизаторнуудай ажалые харуулһан нэгэшье һайн, һайгаал абамаар статья газетэдэ гараагүй. Харин иимэ түрүү колхозуудшье, бригадануудшье, мүн нүүдшье, аймаг соо олон. Тэдэнэй бригаданууды хүдэлмэриие түрүү дүүргэхын түлөө бригаданууд колхознигуудай болон механизаторнуудай ямараар мүрысэжэ байһан тухай багаар бэшэгдэнэ.

Олонниитые социалистическэ мүрысөөндэ эмхидхэн оруулха, ажал хүдэлмэриин эрхим үлэмжэ жэшээнүүдые нэбтэрүүлэн али болохоор дэлгэрүүлхэ гэшэ шухалаһаа шухала зорилго мүн.

Тэжээл бэлэдхэхэ асуудалаар газетэдэ яһала олон шүүмжэлэлэй толилогдодог. Энэньшье зүб. Уридын Түнхэнэй аймаг бүхы дэлдэ тэжээл бэлэдхэхэ талаар гээгдэнги ябана. Гэбэшье, газетэдэ таргалан шүүмжэлэлэй хүн зондо хэр тодо хүргэнэ гэшэнь тон хэрэг шалгагдаагүйнь, газетэдэ тэмдэглэгдэһэн дутуу дунданууды усадхаха талаар тиимэ тиимэ нютагта ямар тодорхой хэмжээ абтааб, газетын бэшэһэн һэнэй һүүлээр ажал хүдэлмэри яажа һайжарааб гэжэ уншагшадтаа газетын дуулгадаггүйнь ехэ муу байна.

Мүнөө таряа хуряалга эхилжэ байна. Тиимэһээ шадал соогоо урдамаин, тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэрии түргэтэр дүүргэхын тулада уналгагүй малгайгаа абангүйгөөр оролдохо ёһотойбди. Аймагай газетэнүүд энэ талаар ехэ хүдэлмэри ябуулха уялгатай. Таряа хуряалгые үргэн харуулхатаяа хамта, тэжээлэй ямараар бэлэдхэгдэжэ байһан тухай саг үргэлжэ дэлгэрэнгыгээр бэшэжэ байха, тэжээл бэлэдхэхэ талаар бии байһан бүхы арга боломжонуудые хэрэглэхэдэнь хүдөөгэй ажалшадта туһалха гэшэ аймагай газетэнүүдэй нангин уялга мүн.

1957 оной Бүхэсоюзна хүдөө ажахын выставкада. «Москва болон Москвагай областьһ» гэжэ павильон соо экскурсантнууд — оропой хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд. Москвагай областиин Ленинскэ районой Владимир Ильичын нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ, Социалистическэ Ажалай Героой Иван Андреевич Буяновтай уулзаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: И. А. Буянов өөрынгөө колхозой стендын хажууда уулзалгада хабаадагшадай асуудалнуудта харюусажа байна.

ТАСС-эй фотохроника.

Өөһэдтөө гэрнүүдые барина

Март һарын эхин һэн. Үбэлэй янгинама хүйтэн үнгэржэ, хабарай урин дулаанай заха зүүр үзэгдэжэ байба. Депогой улаан булангай зал соо хүнүүд олоороо суглараад, шухала асуудал зүбшэжэ байба.

—Өөһэдынгөө хүсөөр байрын гэр бариха тушаа горькиинхидай үүсхэлые заатагүй дэмжэхэ хэрэгтэй. Барилга хэхэдэ таатай, дулаанай саг эхилбэ. Би барилгашадай бригадада түрүүлэн бэшүүлнэб...—гэжэ байжа нэгэ хүнэй хэлэхэдэ, зүблөөндэ хабаадагшад тэрэниие һайшаан дэмжэжэ, өөһэдынгөө хүсөөр гэр барилгые үргэнөөр хэрэглэхэ гэжэ шиидэжэ һэн.

Тэрэ гэһээр 5 һара үнгэрөө. Улан-Үдэ городой Шишковка гэжэ хүдэлмэришэдэй посёлгото электрохүрөөгэй хиинханаха, дархашуулай һүхын абяан үглөөнэй эртэһээ үдэшын харанха болотор таһалдангүй. Типовой проектээр баригдажа байһан хоёр дабхар аб адлихан гэрнүүд үйлсын хоёр хажуугаар жэрылдэжэ эхилэнхэй.

Үшөө нэрэ үгтөөгүй шэнэ үйлсын урда хажуугай гэрнүүдэй дундаһаа баруун захынь хоёр бусадһаа түргэнөөр бүтэжэ байһан янзатайхаар холоһоо харагдаба. Дүүлэжэ эрхэдэ, дархашуул үдэрэй аяма халуунда амарха сүлөөгүйгөөр хүдэлмэрилжэ байнад. Хүн бүхэн хэжэ байһан ажалдаа оролдосотойгоор хандана.

Зэргэлһэн хоёр гэрэй нэгэн ашаглалгада оруулагдахань дүтэлэнхэй. Дээдэ дабхартань потологууд штукатурдагдана, доодо дабхарта—полынь дэбдигдэжэ байна.

—Өөһэдынгөө хүсөөр гэр баригшадай бригадада түрүүлэн бэшүүлһэн, март һараһаа хойшо эндэ таһалгаряагүйгөөр хүдэлмэрилжэ байһан Петр Молодцев гэшэ,—гэдэ мастер Михаил Нилович Алаев пол дэбдижэ байһан нэгэ хүдэлмэришэн тээшэ зааба. Нүхэр Молодцевой хүдэлмэрилжэ байхыень харахада, ажал хэрэгтээ үнэн сэхээр, оролдосо ехэтэйгээр хандадагынь элирнэ. Пол дэбдижэ байһан нарихан ута хабтагайнуудай хуурайнуудынь шэлэн абажа, шугамай сэхэхэнээр харуулдан забһаргүйхэнөөр зэргэлүүлнэ.

—Нүхэр Молодцев өөртөө гэр барихадаа иимэ һайнаар хүдэлмэрилнэ бэшэ, паровоздоо кочегаршье ябахадаа, мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ ябалсадаг байгаа юм,—гэжэ мастер хөөрөөгөө саашань үргэлжэлүүлбэ.

—Михаил Нилович, дэн ехээр намайгаа бү магтыш даа. Оролдоогүйдэ аргагүй ха юм. Байрын гэрнүүдые олоор бариха тушаа парти, правительствымнай хараалһан хэмжээ ябуулга соо табигдаһан зорилго мэдээжэ болобо,—гэжэ нүхэр Молодцев харюусаба.

—Петр, зүб хэлэнэш, тон зүб,—гэлдэн хэдэн дархашуул тэрэниие тойрошобо.—Хэрбээ барилгын материалнуудаар дутагдалгагүй һаа, бидэнэр эдэ гэрнүүдэй барилгые үни хада дүүргэхэ һэмди. Эдэ дутагдалнуудые усадхахаар саг болоо...

Баригдажа байһан гэрэй хоёрдохи дабхар. Тус бүридөө кухнитай, хоёр ехэ таһалгатай дүрбэн квартира. Потологуудынь штукатурдагдажа дууһагдаһанд, уужам ехэ сонхотойнууд.

—Эдэ гэрнүүдтэ ямар хүдэлмэришэдэй түрүүлэн квартира абахань тэйгээр ажаллахаһаа гадна, сүлөөтэй сагтаа, амаралтынгаа үдэршье, заримдаа гэр бүлэтэеэ ерэжэ хүдэлмэрилнэ. Гансал хүдэлмэриимнай дутагдал гэхэдэ, барилгын материалаар дуталдажа ушар гарана. Мүнөө гэр байһ барилга тушаа ехэ тоггоолой гараад байхада, зохихо хэмжээгээр абтаха бэээ гэжэ найдагдана...

Баглагар ногоон нарһадай һүүдэртэ электрохүүрөөн хүдэлнэ. Арбаад метр утатай хабтагайнууд удаа дараалан һолжорһоор, харуулдагдаад лэ гарана. Энэ станогһоо хажуу тээхэнэ электрохүрөөдэ хана болохо бүдүүн модод ута руугаа шуу эсхэгдэн унажал, унажал байна.

—Эдэ механизмуудые бидэнэр өөһэдөө депогойнгоо цехүүдтэ бүтээгээ юмди,—гэжэ эндэ хүдэлмэрилжэ байһан Михаил Мышляев хөөрэнэ.—Түрүүшын үедэ ханын нойтон модые гараараа үргэдэг һэмди. Тэдэ ажалайнгаа бүтээсые дээшэлүүлхэ зорилгоор энэ механическэ хүшэн кран заһабарилан тодхообди. Мүнөө гэрэй хоёрдохи дабхарта модо, шабар бэлэхэнээр гаргадаг болообди.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: өөһэдынгөө хүсөөр байрын гэрэй барилгые эрхилдэг мастер Михаил Алаев (дундахинь) дархашуулайнгаа хүдэлмэрые шалгажа байна.

Е. Ринчиновагай фото.

Паровозно депогой хүдэлмэришэд өөһэдтөө гэр барилгые хүтэлбэрилэхыень барилгын дүршэлтэй нүхэр Алаевые мастераар томилһон байна. Март һарын эхинһээ нүхэр Алаев гэр барилгын хүдэлмэриие шалгажа харуулжа хүтэлбэрилнэ. Барилгаяа хараалагдаһан болзор соонь дүүргэхын тулада ажал эхэтэй хүдэлмэриие механизацилха талаар ехэ юумэ хэһэн байна. Агуехэ Октябриин 40 жэлэй ойн һайндэртэ дэлгэрһэн, социалистическэ мүрысөөндэ барилгашадаа эдэбхитэйгээр хабаадуулжа, зунай үедэ хүдэлмэрэ нилээд түргэдхэһэн байха юм.

—Түрүүн абаһан уялгынгаа ёһоор эдэ хоёр гэрээ октябрь һарын эхиндэ ашаглалгада оруулха ёһотой байгаабди,—гэжэ мастер Алаев хөөрэнэ.—Гэбэшье, «СССР дотор гэр байрын барилга хүгжөөхэ тухай» КПСС-эй ЦК-гэй, СССР-эй Министрнүүдэй Советэй тоггоолые зүбшэн хэлсэхэд байхадаа, нэгэ гэрээ сентябриин 1 болотор ашаглалгада оруулха гэһэн шэнэ уялга абаабди.

Депогой барилгашадай хэлэһэн үгэдөө хүрэхэнь лабтай. Бригадын гэшүүд өөһэд хоорондоо мүрысэн, үглөөһөө үдэшэ болотор эсэхэ сусахые мэдэнгүйгөөр хүдэлмэрилжэ байна.

Һара бүриин хүдэлмэриин дүнгөөр социалистическэ мүрысөөндэ түрүүлэгшэд Хүндэлэлэй доскада бэшэгдэдэг байна. Үнгэрэгшэ июль һарада һайнаар хүдэлмэрилжэ, саймаа эрхим жэшээ харуулһан хэд Молодцев, Ельков, Мышляев Петрухин болон бусад Хүндэлэлэй доскада бэшэгдэһэн юм. Тэдэнэй ажалай үдэрэй дүүрэхэлээр, үглөө эртэ ерэжэ ажалдаа ороходоо хабаадаггүй зантай. Хойто үдэрынгөө часһаа урид ерэжэ, зэр зэмсэгээ хурсадхан заһадаг, үдэр соо ехэ тэй болохо барилгынгаа материал хүдэлхэ газартаа дүтэлүүлжэ абадаг байһа юм.

—Ямаршье хүдэлмэридэ ажалаа зүбөөр эмхидхэжэ һаа, амжалта туйлаха байһанинь мэдээжэ ха юм,—гэжэ Александр Тимошкин хөөрэбэ.—Би депогой дежурный орлогшоор хүдэлмэрилжэ байһанаа энэ барилгада ерээд гурбадахи һараяа ябанаб. Мүнөө квартира бүхэнэй пол эзэн тэхэнэб. Хожомоо намайе гэр эзэн эхэнэрнүүдэй хараахагүйн тулада, пеэшэнүүдые һайнаар хэжэ оролдонооб. Пеэшэн бүхэндэ духовкотой плитануудые хэнэб. Тэдэ дархаа, модоно дархашуулһаа гээгдэхэгүйе оролдогдоно. Бидэнэр энэ гэрээ Октябриин һайндэртэ бэшэ, болгон, нэгэ гэрээ сентябрь һарын 1 болотор ашаглалгада оруулха болоо үсэд шангаар тэмсэнэбди.

Иигэжэ Улан-Үдэ городой зүүн хойто зүгтэхи Шишковка гэжэ хүдэлмэришэдэй посёлгото түмэрзамшадай шэнэ сөөр байрын шэнэ гэрнүүд олоор бодожо байна. Сэбэр, һаруул, уужам таһалгануудтай эдэ байрынууд та нүүжэ ороһон хүдэлмэришэдэй бүлэнэрэй баярай хундага үргэжэ ойртожо байна.

Б. ДАШИЕВ.

Залуушуул түрүүлнэ

Ялагар ногоон гал аяар холо... нюдэнэй һаргатар ялаб ялаб ...э. Мүн тэрэнэй хажууда ехэ ...ahан янзатай хоёр хүнэй түргэ ...гэн хабтагар түмэрнүүдые тэг...жэ байхань харагдана.

— Хүдэлмэри бүтэжэ байна гү, нү... котельщигүүд! Яагаа ерэн са...гаа ажаллажа оробот, али би ...һаа хожомдобо гээшэ гүб?— ... һаяхан ерэгшэ хамсыгаа, ша... часыгаа харана.

— Үгы даа, Иван Федорович хо...доохо юу байхаб. Хүтэлбэрилэг...аад, хожомдооб гэжэ бү хэлыш, ...эжэ хараха янзада номгон, бү...ршэг бэстэй хүн дүтэлжэ ерэг...ээ хандан, гарынь барижа ...ршална.

— Александр Жамсаранович, тии...һаа, даабаряа дүүргэхэ гээл ...ниш, үшөө арбаад минута манай ...элдэ үлөөд байна,—гэжэ тэрэнь ...ээд, заводойгоо һонин тухай ...рэжэ ороно.

Иимэ нэгэ юрэ хөөрэлдөөн Улан...ын судно заһабарилгын заводто ...өөнэй халаанай эхилээдүй бай...үедэ болоһон байгаа.

Энэ жэлдэ Улан-Удын судно за...һарилгын заводой хүдэлмэри...дтэ хүндэтэйшье, харюусалга...шье захил даалгагданхай. Энэнь ...тска ГЭС-эй барилганууд дээ... хэрэглэгдэхэ захил. Байгша он... заводой коллектив хэдэн олон ...лоходуудые шаланлануудые бо... бусад шухала түхеэрэлгэнүү... бүтээжэ үгэхэ даабари аба... юм. Заводой коллектив зургаа...и табанжэлэй хоёрдохи жэлэй ...һээ энэ харюусалгатай захил ...ээжэ ороһон байгаа.

...эжэ байһан ажалынь, дүүргэг...эн түсэбынь хараад үзэхэдэ, ...одой хүдэлмэришэд бии байһан ...з шадалаа элсүүлэн, Братска ...ГЭС-эй захилые болзорһоонь урид ...ргэхын түлөө, абаһан социалис...ескэ уялгануудаа саг болзор...нь дүүргэхын түлөө тэмсэжэ ...ланиинь элирнэ.

— Бригадануудай хоорондо нүхэр ...аевай хүтэлбэрилдэг котельщи...дэйхид илангаяа һайн амжалта ...ладаг. Тиихэдэ энэ бригадамнай ...од соогоо эгээн залуу бригада...дай нэгэниинь юм. Тиибэшье ... дурсагдагша бригадын гэшүүд ...а, квартал бүриинһөө түсэбые ...зорһоонь урид дүүргэхын түлөө ...эдэг,—гэжэ заводой инженер ...эр Данюк хөөрэнэ.

Энэ бригадын гэшүүд эбтэй эетэй... өөһэд өөһэдтөө туһалалсажа ...гаал ажаллана.

...дэнэрэй хэн хэниинышье һаа, ха...найнгаа эхилхэһээ урид ажал... ерэбэл, заводой тудогой дуу...хые хүлеэдэггүй, харин ерэн са... өөһэдынгөө ажалладаг газарта ...ожо, хүдэлмэрээ саашань үргэл...лүүлдэг.

Заводой дирекци байгша оной ...һээ хойшо эдэбхитэй, габша... хүдэлмэришэн Александр Жам...анович Будаевые комсомол-за...лшуулай бригадын бригадираар ...илһон байгаа.

— Нүхэр Будаев даалгагдаһан ... тушаалдаа һайнаар хандадаг,

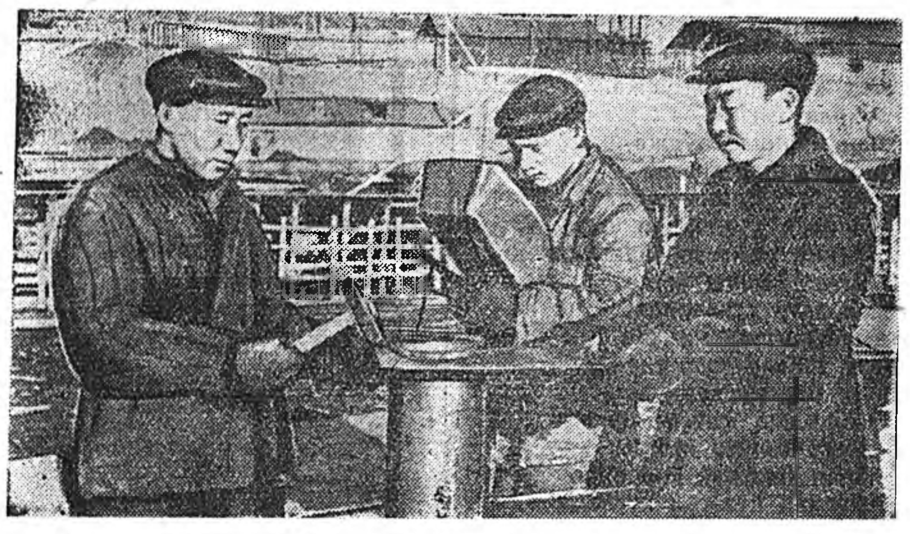

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: нүхэр Будаевай бригада ажаллажа байна.

Д. Балдановай фото.

үйлэдбэриингөө даалгабарие ходоодоо үлүүлэн дүүргэдэг. Энээнһээ гадна, залуу үетэнөө дахуулан ажаллажа, тэдэнээ өөрынгөө дүй дүршэлдэ һургадаг хүн, — гэжэ заводой мастер Василий Михайлович Ренсук ехэл баяртайгаар хөөрэнэ.

Мүнөө котельщигүүдэй хүдэлмэришэд ехэнхидээ Братска ГЭС-эй барилга дээрэ хэрэглэгдэхэ шэнэ шаланлануудые, понтонуудые, буксирдэхэ теплоходуудые бүтээлсэжэ байнхай. Энэ шухала захилнуудые заводойхид ехэ хүндэтэй дээрэ тооложо абаад, абаһан социалистическэ уялгануудаа саг соонь дүүргэхэ гэжэ шангаар оролдоно.

— Заводой дирекци, партийна, профсоюзна организацинууд уралан нарижуулгын хэрэгые хүгжөөхые оролдоно. Тиин заводой партийна организациин үүсхэлээр уралан нарижуулгын конкурс соносхогдоһон байгаа, — гэжэ заводой главна инженер нүхэр Розанов хөөрэнэ.

Конкурсын соносхогдоһонһоо хойшо богонихон болзорой туршада 38 үнэтэ дурадхал оруулагдажа, үйлэдбэри дээрэ нэбтэрүүлэгдээ. Тиихэдэ үнгэрэгшэ жэлдэ оройдоо арбаад шахуу дурадхал ороһон байха юм. Энэ жэлэй эхинһээ хойшо хүдэлмэришэд, инженернүүд, технигүүдэй зүгһөө ороһон уралан нарижуулгын дурадхалнуудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлһэнэй ашаар, жэлэй туршада 98 мянган түхэриг мүнгэн алмагдахаар хараалагданал.

Заводой механик Григорьев, түмэршэ дархан Баклушин, слесарь Распутин, фрезеровщик Хохряков, техническэ таһагай хүдэлмэрилэгшэ Данюк болон бусад эрхим уралан нарижуулагшад болонхой.

— Хүдэлмэрээ оньһожоруулжа, бага хүсэ гаргажа, ехэ продукци хэдэг болохо гэһэн хүсэл эрмэлзэлгэтэй хүдэлмэришэд манай дунда олон, — гэжэ нүхэр Будаев хөөрэнэ. — Энээнэй ашаар Агуухэ Октябриингаа 40 жэлэй ойн хүндэлэлдэ абаһан уялгануудаа болзорһоонь урид дүүргэхэмнай лабтай, — гэжэ тэрэ саашань үгээ үргэлжэлүүлнэ.

Нүхэр Будаевай хүтэлбэрилдэг бригадынхид хоёрдохи кварталда мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлжэ, нүхэд Карпов, Левагин, Бирюков гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг бригадануудые ахин гаража, заводоуправленингээ магтаалда хүртэһэн байна. Тиихэдэ энэ бригадынхид июль һарынгаа түсэбые 193 процент дүүргэжэ, түрүү һууридаал ябаһаар.

Бригадын гэшүүд сооһоо илангаяа һайн амжалтануудые комсомолшууд Владимир Федоров, Виктор Руденко гэгшэд туйлана. Эдэ хоёр 1956 ондо ФЗО-гэй һургуули дүүргээд, судно-заһабарилгын заводто ажаллахаар эльгээгдэһэн юм.

Котельщигүүдэй габшагай бэрхээр ажаллаһанай ашаар Братска ГЭС-эй захилнууд болзорһоо урид дүүргэгдэнэ. Эдэнэрэй уран гараар бүтээгдэһэн арбан теплоход, 6 шаланда гэхэ мэтэ болзорһоо урид бүтээгдэжэ, Братска ГЭС-эй барилгашадта эльгээгдэнхэй. Эдэ хадаа гансашье котельщигүүдэй амжалта бэшэ, харин бүхы заводойхидой ехэхэн туйлалта болоно ха юм.

Заводой хүдэлмэришэд энэ амжалтаараа һанаагаа амарангүй, Братска ГЭС-эй барилганууд дээрэ хэрэглэгдэхэ үшөө хоёр теплоход, нэгэ танкер түсэбһөө гадуур бүтээхэ гэжэ шиидэнхэй. Энэ абаһан харюусалгатай уялгаяа судно-заһабарилгын заводойхид сентябриин нэгэн болотор дүүргэхээр ажаллажа байнхай.

Энээнһээ гадуур судно-заһабарилгын заводой хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд Агуухэ Октябриин 40 жэлэй ойн һайндэртэ бэлэдхэхэ тухай КПСС-эй ЦК-гэй тогтоолтой танилсаад байхадаа, түсэбөөр хараалагдаһан даабаряа болзорһоонь урид, декабриин 20-до дүүргэхэ. Тиихэдэ түсэбөөр хараалагдаһанда ороходоо үйлэдбэриинтөө бүтээсые гурбан процентээр дээшэлүүлхэ, болзорһоо һара хахад урид «Леваневский» пароходые, 4 һара 20 хоног урид газар малтадаг «ВС-3» гэжэ машиные капитальна заһабарилгаһаа гаргаха, мүн загаһа барилгада хэрэглэгдэхэ ашаанай хоёр судные жэлэй түсэбһөө гадуур бүтээхэ гэһэн шиидхэбэри олон тоото хүдэлмэришэд һайшаалтайгаар баталан абаһан байгаа.

Заводой хүдэлмэришэн бүхэн эдэ абаһан харюусалгатай уялгануудаа болзорһоонь урид дүүргэхын тула хамаг хүсэ шадалаа нэгэдхэн, ажаллажа байна.

Б. Цыремпилов.

Цэдэн ГАЛСАНОВ

Лирическэ дуунууд

1. АНГАР ДЭЭРЭҺЭЭ БЭШЭГ

Элдин, элдин нютагһаам
Эмниг жороо тодорбо.
Эжэл, эжэл гансаһаам
Эбхээ бэшэг ерэбэ:
«Ангар, Ангар мүрэнэй
Ардаг долгихонь аймшагтай.
Агуу ехэ барилгын
Хэмжээ ехэнь гайхалтай.
Оньһон орёо машинын
Онынь олоод, хүдэлнэм.
Хорон галзуу жабартань
Хургаа хүлдөөдш үзэнэм.
Дуран уран шамаяа
Дурдан, һанан гунирнам,
Гармонь клубта дуулхадаа,
Гаран орон, уярнам.
Хурса москвич-басагад
Хотос-ядас хатарнад.
Хушан шара гэзэгэнь
Хушын һамар таһалнад...»
Иижэ байжа бэшэхэдэнь,
Эндээ һууха аргамгүй!
Айдар үнэн зүрхэнэйм
Атаа жүтөөн гэжэ бии.
Эмниг, эмниг жороодоо
Эржэн эмээл тохохом,
Эжэл, эжэл гансадаа
Эрхэбэшэ мордохом.

2. БОРГОЙН ТАЛАДА

Арбадахи классаа дүүргэһэн
Аттестадаа һарбайгаад,
Сэлэнгын трактаар залуушууд
Сэлгээн Боргойдо шармайгаа.
Механик уран хүбүүдээр
Манай басагад мүрысөө.
Шэрээмэл хатуу плугүүдээр
Шэнэ газарые зүһэлсөө.
Болзоотой нүхэд суурайгаар
Боргойн дуулимда дууралдаа.
Ерэхэ жэлэй таряагаар
Ехэ дураяа хубаалдаа.
Колостой сэсэг ургуулаад,
Колхоз нютагаа шэмэглээ.
Хуримай хэшэг табюулаад,
Худа урагаа хүлеэгээ.

3. АЙЛШАНАЙ ДУУН

Айлшалаад танайхиһаа бусахадаа,
Артелиинтнай баяынь үзэбэлби.
Ажалша зулгыхан басагадай
Арюухан зангыень мэдэбэлби.
Түхэреэн хоногоор зугаалхадаа
Түрүүхэн хүнүүдытнай танибалби.
Түмэнхэн жэлнүүдтэ магтуулхаар
Түбхинөө байдалытнай харабалби.
Дайдаараа дүүрэнхэй малнуудайтнай
Далантай арбинтайень
һайшаабалби.
Далаяа шахаһан малшанайтнай
Дабалтай хүндэшыень гайхабалби.
Амбаараар дүүрэнхэй таряанайтнай
Алтанхан шарыень хүртэбэлби.
Арзалһан хурзалһан нэжээдэйтнай
Абасатай хатууень дээжэлбэлби.
Хожомоо дахижа ерэтэрни
Хоёрой шэнээнээр үдэхэлта.
Хуримтай тэрэхэн басагаяа
Колхоздом хүр гэжэ үгэхэлта.

4. ҮДЭ, СЭЛЭНГЫН УУЛЗУУР ДЭЭР

Үдэ, Сэлэнгын уулзуур дээр
Үер долгин мушхарна.
Һахаг, пулаадым хиидхүүлээд,
Һалхин тоомоо таһарна.
Залуу студентын дурандань
Заашье худал гэжэ үгы,
Шүлэг, бэшэгүүд — барандань
Шэнгэшэхөөр гүнзэгы:
«Тэнгэри дээрэхи мушэдһөө
Тэмдэгтэйхэн ялагарынь бии.
Шүлэг эльгэгшэ нүхэдһөө
Шэлэлтэйхэн нэгэн бии»...
Иимэ бадагаар захюулха
Эрьеэ түнөө «поэт» гү?
Ялагар мүшыень адуулха
Яагаа, астроном намай болгоо гү?
Үдэ, Сэлэнгын уулзуур дээр
Үеын инагууд золгоно,
Үгэ зүрхээ шэгнүүр дээр
Үүрэй сайтар шалгана.

5. ҺЭБШЭЭЛ, ҺЭБШЭЭЛ, ҺЭБШЭЭХЭН

Һэбшээл, һэбшээл һэбшээхэн,
угаа һэрюухэн,
Һуугыш, наадыш лимбээрээ,
дуулаад үгэһүүб бэеэрээ.
Барииш барииш дуунуудым,
аялгануудым,
Байгал дээгүүр наранай
туяа дамжан гаралай.
Дорюун сарюун хүбүүнэй
дурынь түрүүлһэй,
Дуунайм дээжэ тэрээнэй
сээжэ зүрхынь сэнгүүлһэй.
Хэлыш, хэлыш, һэбшээхэн,
хэлыш һэмээхэн:
Хэндээ юундээ дуратайб,
энэ хүбүүн дуратайб?
«Шамдаал, шамдаал дуратай...»—
гэнэ хэбэртэй.
...Һэбшээл, һэбшээл, һэбшээхэн!
Инаг зүрхэм сэнгүүхэн...

Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаба

Эд бараа хэрэглэгшэдэй профсоюзна организацинуудай дундаһаа Сэлэнгын аймпотребсоюзай профсоюзна организаци һайнаар хүдэлмэрилнэ. Октябриин 40 жэлэй ойн хүндэлэлдэ социалистическэ мүрысөөн тэндэ үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэжэ, амжалтанууд туйлагдана. Эд бараа наймаалха июлиин түсэб 122 процент дүүргэгдээд, түсэбһөө гадуур 827 мянган түхэригэй эд бараан ажалшадта худалдагдаа.

Профсоюзай райком (түрүүлэгшэнь нүхэр Кондратьев) сельпо, магазинуудай хүдэлмэрилэгшэдэй дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулна. Үе үе лекци, элидхэл, хөөрэлдөөнүүд эмхидхэгдэнэ, ханын газетэ гаргагдана. Нүхэр Кондратьев профсоюзай райкомой хүдэлмэриие зүбөөр эмхидхэжэ, нютагай комитедүүдтэ тодорхой туһаламжа үзүүлдэг.

Профсоюзуудай 50 жэлэй ойтой дашарамдуулан, эд бараа хэрэглэгшэдэй хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай обком нүхэр Кондратьевые Хүндэлэлэй грамотаар шагнаба.

Д. Колмаков.

Арадай демократиин оронуудта

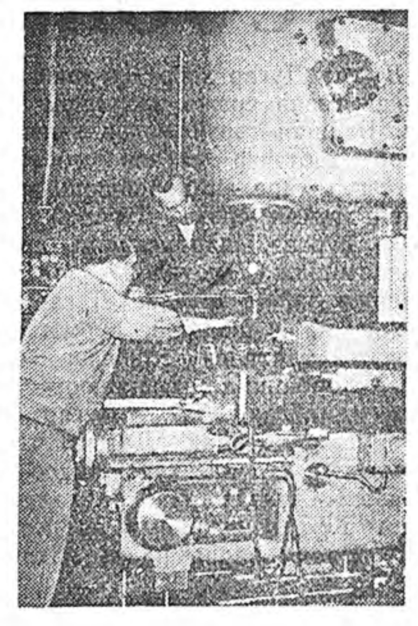

Чехословацка республика. Чехословакиин машина бүтээлгын промышленностиин заншалта выставкэ сентябрь һарада Брно городто нээгдэхэнь.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: выставкэдэ табигдаха консольно-фрезерна станок харуулагдана.

ТАСС-эй фотохронико.

В. И. Ленинэй зохёолнууд Болгарида хэблэгдэбэ

Агуухэ Октябриин 40 жэлэй ойе угтуулан, Болгариин Коммунистическэ партиин хэблэл Агуухэ Октябриин социалистическэ революци тухай В. И. Ленинэй бэшэһэн шэлэгдэмэл зохёолнуудай суглуулбари хэблэн гаргаба гэжэ Софиһоо мэдээсэгдэнэ.

(ТАСС).

Шипка дээрэ парк-музей байгуулагдаба

Болгариин ажалшад августын 24, 25-най үдэрые баяр ёһололой оршон байдалда үнгэргэхэеэ байна. Болгариин арадые ээмдэжэ байһан турогуудта эсэргүүсэн, ородой сэрэгшэдэй болон Болгариин хүн зоной Шипка дээрэ тулалдаһаар эдэ үдэрнүүдтэ 80 жэлэй ой гүйсэхэнь.

Мүнөө үедэ тулалдаанай болоһон газарнууд парк-музей болгогдожо байна. Габрово болон Хазанлык городуудһаа Шипка хүрэтэр ошодог шоссе заһагдажа, асфальтаар хушагдаа. Дабаан дээрэ гостиница баригдаа. Эндэхи бүхы нютагуудта электричество оруулагдаа. Шипка хадын бооpиһоо эхилээд, Столетовэй үндэр хүрэтэр 1001 шулуун табсан табигданхай. Ородой сэрэгшэдэй болон Болгариин хүн зоной тэрэ үедэ эзэлээд байһан газар сагаан шулуугаар тэмдэглэгдэнхэй. Ородой батарейн 27 буунууд тиихэдэ байһан газарнуудтаа табигданхай.

Шипка тосхоной хажууда дурасхаалай түүхэтэ сүмэ баригдажа дүүргэгдэхэеэ байна.

Монголой профсоюзай 30 жэлэй ой

Монголой Арадай Республикада профсоюзай байгуулагдаһаар 30 жэлэй ой һаяхан гүйсэбэ. Республикын олониитэ болон хэблэл энэ үдэрые үргэнөөр тэмдэглээ.

Монголой профсоюзда 70 мянган хүн ородог. Бүхы хүдэлмэришэдэй 95 процентнь ажалай бүтээсые дээшэлүүлхын, продукциин үнэ сэнгые доошолуулхын түлөө мүрысөөндэ хабаадана.

Социальна мүнхэлэлгэ хэхэ, хүдэлмэришэдэй ажалладаг газарые аюулгүй болгохо, хүдэлмэришэд болон алба хаагшадые эмхитэй һайнаар амаруулха талаар Монголой профсоюз ехэ хүдэлмэри ябуулдаг.

МНР-эй профсоюз Советскэ профсоюзтай улам нягта холбоотой боложо байнхай. Тусхайлбал, советскэ түрүү хүдэлмэришэдэй дүй дүршэлые нэбтэрүүлхэ, мүн шудалан үзэхэ хүдэлмэри жэл бүри үнгэргэгдэдэг, профсоюзууд делегацинуудаа бэе бэедээ эльгээлсэдэг байна.

МНР-эй профсоюзна организацинууд Хитадай болон арадай демократиин бусад оронуудай профсоюзуудтай улам нягта барисаатай боложо байнхай. Уласхоорондын профсоюзна хүдэлмэришэдэй хүдэлөөе улам нягта нэгэдэлтэй болгохын түлөө, арадуудай хоорондо эб найрамдал тогтоохын түлөө Монголой профсоюз тэмсэнэ.

Һурагшад колхоздо хүдэлжэ, ажалай дүршэлтэй болоно

...һүүлэй жэлнүүдтэ һурагшадай ...литехническэ һуралсалда онсо ...харал табигдажа, тэдэниие ажал... дуратайгаар хүмүүжүүлхэ тон ...хала болоод байна. Эрдэм наука ...ээгыгөөр шудалуулхаһаа гадна, ...ал хүдэлмэридэ дүй дүршэлтэй ...үүшуулые һургаха шухала зо...лго багшанарай урда табигдан...

Иимэ зорилго бодото дээрэнь ...лүүлхын түлөө мүнөө жэл манай ...ргуули һурагшадай хоёр бригада ...хидхээ. Барилга хэхэ, электрын ...ээр нооһо хайшалха, кукурузын ...лон огородой звенонуудтай нэгэ...ли бригадамнай Сталинай нэрэм...этэ колхоздо хүдэлөө. Хоёрдохи ...игадань—электрын хүсөөр нооһо ...йшалха, ургаса харууһалха зве...нуудһаа бүридэжэ, Тельманэй нэ...мжэтэ колхоздо ажаллаа. Тэдэн...э гадна, Сталинай нэрэмжэтэ кол...здо ажалда һургахынгаа хажуу...ар үхибүүдые амаруулха зорилго...йгоор пионерэй лагерь эмхидхэг...нхэй. Мүн Ленинэй, Сталинай, 17 ...тсъездын нэрэмжэтэ болон ...Путь Ильича» колхозуудта үбһэ ...ряаха, набша намаата тэжээл бэ...лдхэхэ һурагшадай звенонууд хү...лһэн байна.

Барилгашадай звено Арбузово ...ондо мянган хониной багтахаар ...лүүн дал барижа байнхай. Тэндэ ...агтал 7—10-дахи классуудай һу...агшад хүдэлдэг. Шулуу, хайр, эл..., шорой зөөхэ, модо хюрөөдэхэ, ...хэ малтаха, далай хана бод...охо болон бэшэ бүхы хүдэлмэри...үдые һурагшад өөһэдөө хэдэг. Звеногой түрүүшүүл Доржо Буда...ичинов, Надежда Галданова, Светлана Батуева, Радна Цоктоев гэгшэд дунда һургуулияа дүүргээд, түрэл колхоздоо ажаллажа орохоёо батаар шиидэнхэй. Барилгада хүдэлжэ байһан хүбүүд, басагад бултадаа июль һара соо 50—60 ажалта үдэр олоо. Николай Нимбуев, Геннадий Бадмаев, мүн колхоздоо үлэхэ болоһон Радна Цоктоев гэдэг гурбан хүбүүд ажалдаа ехэ эдэбхитэйгээр хүдэлнэ.

Хониной нооһо хайшалаашадшье эдэнһээ дутанагүй. Тэдэнэр Булаг гэжэ газарта Сталинай нэрэмжэтэ колхозой 4 мянган хониной нооһо хайшалаа. Борис Очиров, Сергей Абашеев гэдэг хоёр һурагшад хони хиргахадаа ехэ габшагай байгаа.

Огородой звеногойхидые баһал магтахаар. Колхозой огородой 5 гектар талмай даажа абаад, буртаг үбһыень түүжэ хаядаг, хүрьһэ шоройень зөөлэн болгодог, ургамалнуудые, уһа, тэжээлээр таһалдуулдаггүй байгаа. Июль һарада тэдэнэр 575 ажалта үдэртэй болонхой. Р. Миртахова, Л. Будажапова, А. Нимбуев гэгшэд 50—75 хүрэтэр ажалта үдэр олоо.

Кукурузын звеногойхид мүн лэ һайнаар хүдэлнэ. Квадратно-гнездовой аргаар таригдаһан 10 гектар кукурузын талмайе тэрэ звено харууһалан ургуулжа байна.

Тельманэй нэрэмжэтэ колхоздо 22 һурагшад огородой хүдэлмэридэ, хони хайшалалгада хүдэлөө. 12 һурагшад 2367 толгой хони хиргажа, 4422 килограмм нооһо тушаагаа. Роза Найданова гэжэ һурагша ойро зуурын саг соо мянган килограмм нооһо хайшалаад, 514 түхэриг олзо олоо. Огородой звеногойхид үндэр бүтээсэтэйгээр хүдэлнэ. Июниин 25-һаа июлиин 31 хүрэтэр энэ звенодо ажалладаг долоон һурагшад 560 ажалта үдэр олоо.

Һурагшад үдэртөө зургаан час хүдэлдэг. Амаралтынгаа үдэр газетэ, ном уншадаг, спортивна наада ба мүрысөө үнгэргэдэг. Һурагшадай бригадануудай колхозой ажалда нилээд туһатай байхые харахадаа, Тельманэй нэрэмжэтэ колхоз Олевка гэжэ газарта манай һургуулиин комсомолшууд, залуушуулай үйлэдбэриин лагериин байралхаар городок барихань. Ерэхэ жэлдэ Сталинай нэрэмжэтэ колхоз баһал тиимэ городок бариха гэжэ шиидээ.

3—6-дахи классуудай һурагшад баһал ажал хүдэлмэри шадаха зэргысээ хэнэ. Лагерьта амарха үедөө тэдэнэр футбольно, волейбольно талмай түхеэрээ, лагериингаа оршон тойронхи газар хамадаг, арилгадаг байгаа. Тэрээнһээ гадна, эдеэлхэдээ, унтаха, бодоходоо хүнэй харууһагүйгөөр өөһэдөө бэеэ абажа һураа. Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой музей харахаяа ошоо һэн. Сурхайта нуур дээгүүр онгосоор тамаржа сэнгэдэг, хүхидэг байгаа. Эдэ һурагшад үдэртөө миил хоёр час соо хүдэлдэг һэн. Богонихон болзор соо тэдэнэр 200 центнер колхозой малай эдихэ набша намаа бэлэдхээ.

Ахалагша классуудай һурагшадһаа бүридэһэн хэдэн звенонууд колхозуудай үбһэ хуряалгын бригадануудта хүдэлжэл байһаар. Тэдэ һурагшад һаяар таряа хуряалгада оролсохонь.

Зунай амаралтын үедэ һургуулиин багшанарай, комсомолшуудай суглаан дээрэ бүхы һурагшадые ажалда элсүүлхэ тушаа асуудал хэдэн дахин табигдаа бэлэй. Эгээл һүүлдэ иигэжэ шиидхээбди: зунайнгаа амаралта соо 5—6-дахи классай һурагша 30—40 ажалта үдэр, 7—8-дахи классай һурагша 40—50 ажалта үдэр, 9—10-дахи класста һурадаг һаа, 50—60 ажалта үдэр колхозой ажалда хүдэлжэ олохо. Урдаа табигдаһан зорилгоёо олонхи һурагшадай бэелүүлжэ шадахань лабтай.

Арбадахи класс дүүргэтэрөө ажалда дүйтэй, дүршэлтэй болонхой Виктор Брянский, Нина Семенова, Валентина Леночкина, Нина Батышева болон ахалагша классуудай бусад олон һурагшад ажалай үндэр бүтээсые харуулна. Ажалда дуратай, хүдэлхэ бүреэ хүсэ шадал, урма зориг нэмэдэг хорёод гаран һурагшаднай дунда һургуулияа дүүргэмсээрээ, колхозуудта хүдэлхэ хүсэлтэй байһанаа мэдүүлээ һэн. Мүнөө тэдэ түрүү залуушуул колхозуудта һаалишад, хонишод болоод, шударгы һайнаар хүдэлжэ байдаг. Мүн манай һургуулиин һургажа гаргаһан хүнүүд Семен Бадмаев, Юрий Линхобоев, Нина Бандо, Алла Машанова, Людмила Кожина, Нина Аверина болон бусад комсомолой путёвкоор колхозой һаалишад боложо, эрхим ажалаараа суурхана.

Колхоздо хүдэлжэ байһан һургуулиинхидай ажал тухай хэлэхэ зуураа, энэ шухала хэрэгтэ дайралдадаг дутуу дундануудые тэмдэглэнгүй гаража болохогүй. Зарим һурагшад ажал хүдэлмэридэ үшөөл харюусалга багатайгаар хандана. Зунайнгаа амаралтын үедэ зариман ямаршье ажал хэнгүй гэртээ һуужа байхаяа хүсэдэг заншалтай. Илангаяа МТС болон эмхи зургаануудта ажалладаг алба хаагшадай олон үхибүүд һургуулиингаа бүхы һурагшадтай хамта хүдэлмэридэ ябалсадаггүй байха юм. Иимэ дутагдалые зайсуулхын түлөө бидэ, багшанар, эмхидхэлэй болон хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ябуулжа эхилэнхэйбди. Гадна, комсомолой организацинууд һурагшадые ниитэдэ туһатай ажалда бултыень хабаадуулха хэрэгтэмнай мүн туһалалсаха зэргэтэй.

Үхибүүдые урмашуулан, ажалда цуйтэй, дүршэлтэй болохо хэрэгтэнь туһалхын орондо, зарим колхозой хүтэлбэрилэгшэд һурагшадай ажалта үдэр саг болзор соонь, тон зүбөөр тоолон гарганагүй, хэһэн ажалайнь түлөө хүлһэ саг соонь түлэнгүй унжагайруулна. Үхибүүдые урмашуулан, шагнал, бэлэг гэхэ гү, али баясхалан, грамота гэхэ зэргын һайшаалда хүртэхөөр болоһон һурагшадыемнай зарим колхозуудай правленинүүд мартадаг.

Манай һургуулиин багшанар, дирекци, ниитын эмхинүүд һурагшадые ажалда хабаадуулжа, ажалай дүй дүршэл олгуулха тухай асуудал колхозой правлени болон партийна организацитай саг үргэлжэ зүбшэлсэдэг байна. Зүгөөр, бидэнэр үхибүүн бүхэнэй наһан, шадал шэнээндэ таарама ажал оложо үгэнхэйбди. Ажал хэһэн һурагшадые амаруулха, сэнгүүлхэ гээшэ ажалда хабаадахаһаань доошогүй ехэ зорилго гэжэ тоолодогбди.

Манай партиин түүхэтэ XX съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө коммунизм байгуулха ажалша залуушуулые бэлэдхэн гаргаха хүндэтэй хэрэг бидэнэртэ, багшанарта даалгагданхай. Агуухэ Октябриин һайндэрые угтуулан, эрдэм ухаанда, ажал хүдэлмэридэ һурагшадаа һайнаар һургахаар зоринхойбди.

С. Дугаров, Сэлэнгын аймагай Загастайн дунда һургуулиин директор.

Барадий МУНГОНОВ

Хүсөөтэ горхон харьялна

Дулма Дугар хоёр Дугарай абатанай газаа ерэжэ, моринһоо бууба. Байшан гэрэй үндэр хэрэнсын ойро хэбтэһэн сагаан үбсүүтэй, һэгсэгэр харахан хоройшонь урдаһаань гүйжэ ерээд, Дугарай энгэр өөдэ һүрэнэ, шарбаганана, аргаахан гиинажа, нюурынь долёохоо һанажа байжа эрхэлнэ. Дугар хурсахан шара нюдэтэй, һүрмэгэрхэн шэхэтэй тархииень эльбэнэ:

— Хоройша-а... Һанашоо гүш даа намайгаа? Аа?...—Дугар морёо уяжа байһан Дулма тээшэ һэмээхэн хараад, хоройшодоо шэбэнэбэ:—Хүнэй хаража байхада дан ехээр бү эрхэлэлдэ-еыл, аа? Хоройшо? Наада хараа һаань яахабибди?...

— Та хоёр юугээ шэбэнэлдэнэт даа?—гэжэ энеэһээр Дулма ойронь ерэбэ. Хоройшо мүн Дулмада эрхэлнэ, шарбагашана. Энэ үедэ Дугарай эжы, нимгэн хара тэрлигтэй, үргэн үргэтэй түхэреэн сагаан нюуртай, табяад һайса гаранай хүгшэн, урдуураа гурбан ехэ сонхотой үндэр байшанһаа гаража ерээд, дараанса һарабшатай хэрэнсы дээрэһээ һарабшалан харана.

— Энэ хэмта даа?—гэжэ Дугарай эжы дуугарантараа Дулма Дугар хоёрые танижа:—Гэлтэй хари... Та хоёр абтаа. Гэртэ орогты, халуун сай байна. Сай уунгүй гараа гээбты дөө, баарһадни,—гээд, хэрэнсы дээрэһээ буужа, байшан гэрэй урда зүүн тээшээ хараһан зунайнгаа гэр худар яарана. Дугар хойноһоонь ошобо. Урдахи набтархан хоройн саана байһан өөрынгөө багахан хуушан гэрые хөөршөөн хараһаар Дулма мүн лэ гэртэ оробо.

— Нээрээш сайлангүй гараабди, эжы. Дулма, сагтаа сай уугаадхия. Тиигээд түрүүлэгшын нэгэ тээшээ ябашоогүйдэ ошожо хөөрэлдэе,—гэжэ Дугар гэртэ орон сасуу яаруугаар хэлэнэ. — Түрүүлэгшэ...

— Тэли даа.

—...Шараб Шархаевичнай бии ха гү, эжы?

— Бии гээбы. Хараанинь тугаарай конторо руугаа ошожо ябана һэн,—гэжэ дуугаран, Сэмжит хүгшэн хилээмэ сайгаа, тоһо зөөхэйгөө табина:—Мухаа, улаагшаниитнай һаагаад, һүынь машииндаад лэ байнал дяа. Үнеэнтнай, хөөрхэй, шэргэхэш болоһон аад, һүтэйхэн лэ зандаал даа. Энэ таба-зургаан хоног соо яһала ехэ зөөхэй сугларaа юрэдөө. Тэрэнээ яахабта, Дулма, иилүүлхэ гүт?—гэжэ Дулмада хөөрэнэ.

— Зай, һайн даа, Дугарай эжы. Иилүүлжэрхёоройгты. Тоһон болгоод, заримынь абада эльгээхэдэтнай болохо,—гэнэ Дулма.

— Ши баһал нөөхи кукуруза руугаа, Мухаршэбэрээ ошохо хүн бэзээш даа?

—Ошохо даа... Дугараймнай аба нөөхил юумэдээ гараа гү?

— Тиигээл аабэд дөө. Амар заяа үзэхэ, һалаха һандаха юумэ бэшэ даа,—Сэмжит хүгшэн һанаа алдана.— Үбгэ наһан болошоһон аад, болихоош ядаг юм гээшэ агшаб? Теэд болихо дурагүйл, ухэтэрөө дархалха, модоёо тоншохо хүмби гэдэг...

— Эжы, болюулжа шадахагүйлди дөө. Шадалтай хадаа дуратай ажалдаа ябажа байг лэ,—гэжэ Дугар хэлээдхибэ.

— Тиимэш гээшэ гү... Аргагүйл гоё юумэ хэжэ байна гээшэбди гэжэ хүхигшэ... Юун бэлэй даа?... Хомбанаад бэлэй гү,—гэжэ хүгшэн урматайгаар хөөрэнэ. Дугар Дулма хоёр энеэлдэшэбэ.

— Эжы, яагаа зоһидоор тааруулаад хэлэнэт даа,—гэжэ Дугар хүхинэ.— Комбинат гыт даа...

—Заагаад үгэхэгүй, энеэлдыт даа, яндуулнууд,—гэжэ Сэмжит хүгшэн эльгэ хатана.—Юун гэнэш даа? Хомбинаад...

— Бэшэ. Комбинат.

— Комбинаад...

— Зүб зүб. Яһала дүтэрхы болоо.

—Зай, Дулма, абашни ямар байнаб? Хэды һүритэй болообта, Дугар?— гэжэ хүгшэн һонирхоно.

— Һайн байна даа.

— Нэгэл һүритэйбди дөө, эжы.

— Арайш бираагүй хаямта даа...

Дулма Дугар хоёр сайлажа садаад, бушуухан газаашаа гараба. Сэмжит хүгшэн хойноһоонь дахасалдан гараад, хоройн ойро ерэлсэнэ.

—Дулма-а, гэртээ орохогүй гүш? Түлхюуртнай энэ байна,—гээд, Дугарай эжы тэрлигэйнгээ хармаан уудална.

— Мүнөө орохогүйб даа. Байтарханаа орохоб. Яаранабди,— гэжэ хэлээд, Дулма моринойнгоо эмээл абана. Мүн лэ моринойнгоо эмээл абажа байһан Дугар энеэн нэмэбэ:

— Нээрээш яаранабди. Түрүүлэгшэтэй шангаханаар хөөрэлдэхэ хэрэг бии... Кукурузадам бусаагты гэхэмни...

Сэмжит хүгшэн залд гэжэ, тэдэ хоёрто шэбэнэн дуугарба:

— Тээмэндэнэйхидээл баһал хэлэ аман болохол даа, хашаргай. Ойр дээрэһээ орхигты-ы саашань. «Нохойноор үһөөтэй — хормойгүй, ноёноор үһөөтэй — нюргагүй» гэжэ урданай үгэ бии юм. Шарабтнай улаан хэлэтые урдаа оруулхагүйл хүн гээшэ даа. Өөһэдөөл буруутан боложо һалахат.

— Ойлгоно ааб даа. Эжы, һанаагаа бүри зобогты,—гэбэ Дугар. Тиигээд шүдэр, тушаа бии хаяа гэжэ эжыһээ һурана. Эжынь шүдэр, тушаа асархаяа ошохо зуураа:—Хэзээ хүнэй хэлэхые ойлготшо һэм. Бидэл мэдэхэ зомди гээд лэ. нохойш хусаа гэжэ һанахагүйл,—гэжэ дуугарна. Дулма Дугар хоёр нюур нюураа хаpалсан үлэбэ. Байшан гэр соoһоо пайн даа, ялайштараа үнжэгэ түрхюулһэн арһан шүдэр, хүрин дээһэн тушаа абажа ерээд, Сэмжит хүгшэн бүри сухалтайханаар, гомдолтойхоноор хэлэнэ:

— Тээсгэн түрүүлэгшэ бригадир хоёр шамайе хараажа хашажа байжа, үбһэндэ гаргана бэшэ һэн гү? Тэрэ Базарай Рэгзэд гандигашажа, данш һаа һөөл һүдэр болоно һэн. Юун болошооб гэжэ һанааб. Тархяа сайшаһан аад, ухибүү хараажа ябажа гүйхэ. Өөрынгөө хүбүү тиижэ байжа хараагаагүйл ёһотой. Маниие баһаа болгошо гү, эдэ хүгшэн зүнтэгүүд яагаадхиха һэм гэжэ һанаа аабза. Хүбүүгээ хүнгэхэн ажалда оруулаадхиха... Хожом нэгэ хэлэхэб даа Рэгзэдтэ. Зорёон хүн зоной нюур дээрэ, суглаан дээрэ хэлэхэб, яагшаабши...

— Эжы, болиит даа. Ажал дээрэ арсалдаан гараа юм аабза, гарангүй яаха һэм. Тиимэ гү, Дулма? Мэнэ Дулма хэлээд үгэхэ даа,— гээд, Дугар басаган тээшэ энеэбхилэн харана.

— Ажалайнгаа талаар арсалдаадш абахада гомдолтой бэшэ ааб даа, Дугарай эжы. Дугар тиижэ зүб хэлэбэ,— гэжэ Дулма харюусаба.

— Тиимэш юумэ ааламбы даа,—гэжэ Сэмжит хүгшэн маргана.—Теэд ямар нэгэ хара һанаатайгаар, хорото сэдьхэлтэйгээр хараана гээшэ гү гэжэ һанаадхихоор болодог лээ. Хараахадаа миил дан абаашатайгаар хараадаг лээ...

— Зай, эжы, ехээр һанаагаа бү зобооройгты даа. Наншалдааш һаа, тиимэ бэлээр доронь ороодхихогүйл байхабди даа,—гэжэ Дугарай хэлэхэдэ, Дулма Дугар хоёр эгшэтэрээ энеэлдэбэ. Сэмжит хүгшэнэй уршалаатай нюур мэлиижэ, гэрэлтэй һаруул болобо. Моридоо хүтэлөөд даб гэлдэһэн Дугар Дулма хоёрой хойноһоо хүгшэн энеэбхилэн хэлэбэ:

—Яндуулханууд ни, ойлгогты даа юрэдөө...

Тэдэнь гэдэргээ эрьежэ, энеэлдэн, гарааараа даллана.

Сэмжит хүгшэн гэрэйнгээ хоройн ойро байһан зандаа тэдэнэй хойноһоо баяртайгаар харана, «Багаһаа хойшо сугтаа өөдөө болоһон хоёр гээшэ даа. Дулмаһаа һайн бэриие олохогүйбди. Хаяа хадхажа һууһан айлаймнай, мэдэһэн таниһан басаган. Һайн зантайшье, ажалша бэрхэшье...» гэжэ бодоно. Тиин байтараа зосоонь баһа нэгэ бэлхитэйхэн юумэ бии болоод, түтлын харлуулхадал гэжэ, хүгшэн сээжэеэ тэбэрин һанаа алдаба.

Дулма Дугар хоёр моридоо хүтэлжэ, горхоной зүүн бэеын ногоотойхон газарта абаашажа табяад, конторо худар алхалба. Тэдэ хоёрой тогой хоройн углуу тойрожо, харагдахаа болиходонь, Сэмжит хүгшэн үшөө нэгэ ехээр һанаа алдаад, гэртээ оробо.

Үргэлжэлэл. Эхиень манай газетын июниин 6, 14, 19-нэй, июлиин 5-най, 30-най, августын 7, 14, 18-най номерто харагты.

1957 ондо советскэ туристнууд Европые тойрон «Грузия» теплоходоор аяншалга хээ.

Франци. Парижай Монмартрта уранзураашын хүдэлмэрийе туристнууд хаража байна.

ТАСС-эй фотохронико.

А. ЖАМБАЛДОРЖИЕВ

Монголой айлшад Улан-Удыи ПВЗ-дэ

Эмээл моринһоо буужа,
Энэ холо зэһээл.
Түмэр моринд о һуужа,
Түрүү малшад ерээл.
Малша солынь дуулан,
Мантан хоолойһоо утаа
Манан шэнгеэр бааюулан,
Манай завод угтаа.
Үүдэн дээр сугларaад,
Үгэ шагнагшад мандаа
Үндэр табсан дээр гараад,
Үбгэн мастер хандаа:
«Ажалша монгол орондо
Амар мэндээ хүргэе.
Арад бидэнэй хоорондо
Амгалан нүхэсэл хүсэе...»

Тоһоной заводуудта ажал хүнгэрнэ

Зэдын аймагай Петропавловка тосхоной тоһоной завод республикын һүнэй промышленностиин предприятинуудай дунда һаяхан болотор гээгдэжэ ябадаг байгаа. Эндэ һү машиндаха, тоһо гаргаха хүдэлмэри ехэнхидээ гараар хэгдэдэг һэн.

Мүнөө тус завод танигдахаар бэшэ болонхой. Шэнэ котельнэ баригдажа, хүсэ ехэтэй локомобиль болон бусад түхеэрэлгэнүүд тодхогдоо. Сепараторна таһагта «ММ-1000» гэжэ маркын тоһо гаргадаг, зөөхэй хүйтэрүүлдэг машина, пастеризатор гэхэ мэтэ тодхогдоо.

Мүн Дээдэ Үшөөтэйн сепараторна пункт оньһожоруулагдана. Түрүүн эндэ 600 литрын гараар эрьюулдэг сепаратор байһан аад, харин мүнөө электрын хүсөөр хүдэлхэ 1000 литрын сепаратор табигданхай.

— 600 литр һү гараараа машиндахын тула 5—6 час гээдэг байгаабди. Мүнөө энэ хүдэлмэреэ нэгэ час соо дүүргэнэбди, — гэжэ пунктые даагша И. Ф. Елисеев хөөрэнэ. — Тиихэдэ ажалнай хэды шэнээн хүнгэн болоо гээшэб.

Мүнөө Енхорой, Сагаатайн сепараторна пунктнууд оньһожоруулагдажа байна. **А. Ткач.**

Оролдосотой киномеханик

Түнхэнэй аймагай «Путь Ленина» колхозой правлени ба партийна организаци колхознигуудайнгаа культурна эрилтые хангахын тула ехэхэн оролдолго гаргана. Колхозой захилаар фермэ, бригадануудаар нүүдэл кино ябадаг болоо. Гансахан июль һарада бригада бүхэндэ 3—4 картина харуулагдаа. Киномеханик А. Паханов хүдэлмэридөө оролдосотойгоор хандажа, колхознигуудай дунда хүндэтэй болонхой. **Ю. Сенгелов.**

ШАТАР

Шатараар залуушуулай дунда түрүү һуури эзэлхын түлөө Бүхэсоюзна мүрысөөнэй ээлжээтэ хоёр тур үнгэрбэ. 4-дэхи турта Москва Ленинград городуудай командануудай уулзалга тэнсэлгээр дүүрээ. РСФСР-эй команда Белоруссиин шатаршадые 9,5:2,5 гэһэн тоотойгоор шүүгээ. Киргизиин шатаршад латвиинхидта, грузиинхид украинынхидтэ шүүгдэшөө.

5-дахи турта Ленинградай, Азербайджанай командануудай хоорондо үсэд шанга тулалдаан болоо. Нааданай 5-дахи часта ленинградайхид нүгөөдүүлээ 6,5:5,5 тоотойгоор шүүгээ. Мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ ябаһан москвагайхид Латвиин шатаршадые 7,5:4,5 гэһэн тоотойгоор шүүгээ. 9:3 гэһэн тоотойгоор Украинын команда Киргизиин, РСФСР-эйхид Эстониин шатаршадые илаба.

Табан турын һүүлдэ 39 очкотой РСФСР-эй команда түрүүлжэ ябана. Москвагайхид 38,5 очкотой, украинынхид 37,5 очкотой болоо.

А. Игумнов.

Турци. Үрэ жэмэс, овощь худалдагша Стамбулай үйлсэдэ я

ТАСС-эй фотохро

Германиин Коммунистическэ парти тэмсэһээ

БЕРЛИН, августын 17. (ТАСС). Тэбхэр жэлэй урда тээ Аденауэрэй правительство Германиин Коммунистическэ партиие хорёод, полициин хүсөөр тэрэнэй организацинуудыень тараажа, хэблэлыень болон КПГ-гэй байшангые буляажа абаһан байгаа. Үнгэрһэн жэлэй туршада Германиин Коммунистическэ парти немец арадай аша туһын түлөө, Федеративна Республикын правительствын шэнэ дайнда бэлэдхэхэ гэһэн политикада эсэргүүсэн тэмсэлээ үргэлжэлүүлбэ. КПГ-гэй Центральна Комитет партиингаа хоригдоһоор нэгэ болоһонтой дашарамдуулан мэ гэ хээ. Зэбсэгжүүлгын поли ябуулха, хүн зониие сэрэгтэ ха, атомна дайнда бэлэдхэхэ тика бэелүүлхэдэнь ушардаг һаад бэрхэшээлнүүдые усад тулада Федеративна Республ правительство Коммунисти партиие хорёо гэжэ мэдүүлгэ хэлэгдэнэ. Теэд хорюулаад, дажа мүрдэгдэжэ байһан Ге ниин Коммунистическэ парти данайхидаал адли тэмсэлээ жэлүүлһээр.

Вьетнамай арад августда болоһон революц 12 жэлэй ойе тэмдэглэжэ байна

ХАНОЙ, августын 19. (ТАСС). Вьетнамай арад зон августда болоһон революциин 12-дохи жэлэй ойе августын 19-дэ тэмдэглэбэ. Энэ революцида хүдэлмэришэн анги таряашадтай хамта Вьетнамай ажалшадай партиин хүтэлбэри доро колониальна богоолшолгые үгы хэжэ, феодальна ёһо гуримые усадхаһан байна. Тиигэжэ 1945 оной сентябриин 2-то Вьетнамай Демократическа Республика бии болобо гэжэ соносхогдоо һэн. Вьетнамай республика мүнөө Зүүн-Урда Азида эб найрамдалай, демократиин болон социализмын түшэг тулгуури болонхой.

Августда болоһон революциһаа хойшо 12 жэл үнгэрбэ гэжэ Вьетнамай ажалшадай партиин Ц орган—«Нян Зан» газетэ түрү шэг соогоо бэшэнэ. Колониз нууд манай ороние дахин эзэ гэжэ һэдэлгэ хээ. Августда бо революцида туйлагдаһан ехэ жалтануудаа хамгаалан, Вьетн арад зон буу зэбсэг гартаа ба тэмсээд, дайсадые илаа. Мүнөө ноймнай экономико гол түлэб гээн бодхоогдожо дүүрээ.

Мүнөө Вьетнамай арад зон намай хойто хубида социализм гуулхын түлөө, бүхы ороноо дүүлхын түлөө тэмсэжэ байна. тэмсэлэй айхабтар хүндэ, хатуу хэ байгаашье һаань, бидэнэр хабди гэжэ газетэ онсолон тэ лэнэ.

Индонезиин бэеэ даанхай байдалтай болоһоор 12 жэлэй ой

ДЖАКАРТА, августын 17. (ТАСС). Индонезиин бэеэ даанхай байдалтай болоһоор 12 жэлэй ойдо зорюулагдаһан Индонезиин Республикын парламентын онсо заседани августын 17-до Джакартада болоо. Парламентын гэшүүд, премьер-министр Джуанда түрүүтэй правительствын гэшүүд, олониитын болон зэбсэгтэ хүсэнүүдэй түлөөлэгшэд, Индонезиин, мүн гадаадын журналистнууд заседанида байгаа.

Парламентын түрүүлэгшын орлогшо Картавината гэгшэ заседани нээжэ, үндэһэ яһатанайнгаа һайндэрээр эндэ сугларһан бүхы хүнүүдые амаршалба.

Һүүлээрнь Индонезиин премьер-министр Джуанда үгэ хэлээ. Оро ной бэеэ даанхай байдалтай б һоор 12 жэлэй ой хүрэтэр пр тельство ажал-ябуулгадаа з тэды амжалта туйлаа гэжэ тэрэ дэглэбэ. Индонезиин эконом хүгжөөхэ түрүүшын табанжэлэ сэбые правительствомнай па ментын үзэмжэдэ табяад байн жэ Джуанда хэлэбэ.

Гадаадын политикын талаар донези энхэ тайбан байдал то хын, уласхоорондын түгшүү шанга байдалые һуларуулхын т тэмсэл хэнэ. Тиихэдэ Баруун И ниие Индонезитэй нэгэдүүлхэ г манай правительствын гол зори нуудай нэгэниинь гэжэ прем министр онсолон тэмдэглээ.

Япон-Хитад хани барисаанай обществын национальна конференци нээгдэбэ

ТОКИО, августын 17. (ТАСС). Япон-Хитад хани барисаанай обществын 7-дохи национальна конференци августын 17-до Токиодо нээгдээ. Японой элдэб нютагуудһаа ерэһэн 200 шахуу делегадууд энэ конференцидэ хабаадана. КНР-тэй дипломатическа харилсаагаа гээхэ, экономикын болон соёл босоролой талаар харилсаа боогоо үргэдхэхын түлөө тэм асуудалнуудые конференци зү хэлсээ.

АЛЖИРТАХИ БАЙДАЛ

ПАРИЖ, августын 18. (ТАСС). Франциин сэрэгэй болон Алжирай национально-сүлөөлэлгын армиин отрядуудай хоорондо тулалдаанууд үргэлжэлһөөр.

Франциин засагаархид Алжирай сэрэгэй бэшэ зониие хатуу шэрүүнээр мүрдэн хэһээнэ. Жэшээнь, жир городой сэрэгэй сүүд хоёр һалгаашадые саазалха гэжэ ш хэһэн байна. Мүн Францида һуудаг алжирайхид тон ехээр дэгдэнэ. Августын 17-до Ли полици хэдэн хүнүүдые тушаа

ОМАНДАХИ БАЙДАЛ

ПАРИЖ, августын 18. (ТАСС). Изки гэжэ форт хүреэлээд, тэрэниие эзэмдэхын түлөө тулалдаа хэһэн англиинхид хатуу харюу абаа гэжэ Оманай имамай түлөөлэгшэ Мухамед Эль-Харси августын 18-да дуулээ.

Оманай арад зон тэмсэлээ м үргэлжэлүүлһээр; тиихэдэ тэд эсэргүүсэхэеэ болёо гэһэн Анг мэдүүлгэ буруу гэжэ Харси х

Англи Йемендэ добтолно

ЛОНДОН, августын 17. (ТАСС). Англиин сэрэгүүдэй Йемендэ дахин добтолһон дээрэһээнь Лондондо байдаг Йеменэй дипломатическа мисси мэдүүлгэ толилжо, Англиин правительствын ябуулгые буруушаагаа.

Августын 12, 13, 14-нэй үдэрнүүдтэ Англиин сэрэгүүд пушка, пулемедуудые хэрэглэн, Йеменэй хэдэн һуурин газарнуудта добтолбо гэжэ мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ. Англиин реактивна самоледууд 3 рэй туршада Шукайр гэжэ газ хүндэ бомбонуудые хаяа.

Йемендэ Англиин сэрэгүүдэй толгые дары болюулагты г эрилтэ Англиин правительс үмэнэ Йеменэй мисси табяа.

Спортын мастер Л. Красавинай статьяе зүбшэн хэлсэлгэ

БҮХЭ БАРИЛДАА, ҺУР ХАРБАА ДЭБЖЭЭХЭ ХЭРЭГТЭЙ

БМАССР-эй, Эрхүүгэй ба Читын областьнуудай хоорондо болоһон мүрысөөндэ манай бүхэшүүл, һур харбагшад һайн бэлэдхэлгүй байшоо. «Бурят-Монголой үнэн» газетын хуудаһан дээрэ нүхэр Красавинай статья зүбшэн хэлсэлгэ эндэһээ эхитэй.

Тусгаар бүд бүһэ хэрэглэхэ болон спортивна барилдаанай тусхай формо байгуулха гэһэн дурадхал һайшаалтай. Бэеын шэгнүүрые хубаарилга бүһэтэйгөөр барилдалгатай нягта холбоотой байна. Тиимэ тула К. Самбуев Г. Тамацыренов (Мухаршэбэр) хоёрой бэеын шэгнүүрэй 5 категори тогтоохо гэһэн дурадхал ехэ зүб. Тэдэнэр категоринуудай хоорондохи 10—10 килограммай һэлгээе ехэ гэжэ тоолоно. Энэ мүн зүб. Зүгөөр 5—5 кг. һэлгээ дан бага. Тиимэ тула 7—7 кг. һэлгээ оруулбал зохистой. 5 иимэ категори болоно: бага бэетэй бүхэ 59 кг. шэгнүүртэй ба энээнһээ доошо. хүнгэн бэетэй—60—66 кг., дунда—67—73 кг., хүндэшэг—74—80 кг., хүндэ бэетэй бүхэ 81 кг. болохо ба энээнһээ дээшэ байха. Энэ хадаа эдиршүүлдэшье, эрэшүүлдэшье хамаатай.

Саашань. Ганса гараараа (үбдэгөөрөө) газар тулахада болохо гэһэн зүб дурадхалые олон бүхэшүүл оруулна.

Тиихын хажуугаар, өөрынгөө хүсэндэ газар тулаһые, мүн нүгөө бүхынгөө хүсэндэ газар тулаһые илгаруулха хэрэгтэй гэжэ К. Самбуев Г. Тамацыренов хоёр хэлэнэ. Үнэндөө энэнь гараараа газар тулаал һаа, хаягдаһанда тоологдодог заншалда оруулһан заһалта болоно. Тиимэһээ үрөөһэн гараараа (үбдэгөөрөө) газар тулахада болохо гэһэн бурят барилдаанда оруулһан хубилалтатай зүришэнэ. Өөрынгөө хүсэндэ гү, али нүгөө бүхынгөө хүсэндэ ганса гараараа (үбдэгөөрөө) газар тулаа—үгы гэжэ илгаһанай хэрэггүй болоно.

Тиихэдэ хоёр гараараа (үбдэгөөрөө) газар тулаал һаа, хаягдаа гэжэ тоолохо шухала.

Һур харбалгые һэргээхэ, гуримшуулха, уласхоорондын дүримтэй тааралдуулха гэлсээл хадаа хахад харгыда тогтоһоной хэрэггүй байна. Тодорхойлходо, һур харбаанай зайе уласхоорондын дүримтэй тааралдуулха гээшэ ехэ зүбтэй. Тииһэн мүртөө, ганса һур бэшэ, мүн сагаалса мэргэлжэ харбаха гээшэ шухала, болоно. Москвада үнгэрһэн залуушуулай хани ёһоной III наадан дээрэ сагаалса харбаа ха юм. Тиимэ тула саашадаа сагаалса мэргэлхые гол болгон барихаар, мүнөө дээрээ һур сагаалса хоёрые жэгдэ ябуулха шухала. Бурят эбэр номон, мүн түмэр номон хоёрые зэргэ хэрэглэхэ гэһэн Д. Линхобоевой дурадхал һайшаалтай байна.

Һур харбалган гол түлэб хүнэй мэргэниие шалгадаг спорт байна. Гэхэтэй хамта, хүнэй шэртэһэн шүрбэһэтэйе, хатуу нервэтэйе мүн лэ харуулна. Тиимэ тула номон уян зөөлэн, хаясатай байһан мүртөө, мүн хүдэрхэн байха ёһотой. Номо, һурша хэлгэндэ тон мэргэжэлтэй дархашуул хабаадуулагдаха ёһотой. Тэрэгүйдэ муу номо, годлёор һур харбаанай спортые дээшэлүүлхэмнай гэхэ болоо һаа, дэмы хэрэг болохо. Агынхидта манайхинай жэшээгүйгөөр булигдаһанай нэгэ шалтагааниинь юуб гэхэдэ, гажанхай, муугаар үдэлһэн годлинууд болоно. Эрхим һайн номо, һуршануудые, һайн һур, сагаалсануудые олоор бэлдэжэ наймаанда гаргалга һур харбаанай мүнөө үеын гол зорилго болоно.

Эдэ бүгэдын манай национальна спортын хүгжэлтэдэ нэмэри болохонь дамжаггүй.

Э. Бальжинимаев.

Яруна.

Редакторай орлогшо
О. ГОМБОЕВА.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ ул. Ленина. 26. Телефоны редакции: редактора 46-32. зам. редактора—32-74. отв. секретаря — 27-37. отделов: партийнойжизни, сельского хозяйства — 47-59. пропаганды и переводов — 35-14. культуры и быта, промышленности — 34-05, местной информации и писем — 24-74 корректорская — 32-67 бухгалтерия 37-32. Для международных переговоров — 16.

Н 00501. Типография Министерства культуры Бурят-Монгольской АССР. Зак. № 443